

СЪДЪРЖАНИЕ

ПОЛИТИКИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ	3
ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ЕВРОПА	3
ЕФЕКТИВНОСТ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА БОРБА С ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ	11
МЕЖДУНАРОДЕН ПРОЕКТ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ	17
МЕРКИТЕ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ НА АВСТРИЯ	25
МЕРКИ СРЕЩУ ЛИПСАТА НА УЧЕНИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ И ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ГЕРМАНИЯ	30
БОРБАТА СРЕЩУ ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ ВЪВ ФРАНЦИЯ	35
ПОДХОД И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В ХОЛАНДИЯ	42
ПРОГРАМАТА STOP-DROP ЗА СПРАВЯНЕ С ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ШВЕЙЦАРИЯ	48
ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ	53
ПРИЛАГАНИ ПОЛИТИКИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ	53
ЦИФРИ И ФАКТИ	56
СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ УЧИЛИЩЕ В МАЛТА	56

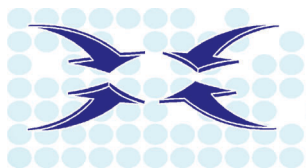
Бюлетинът INFOсвят
се изготвя по материали от реномирани
чуждестранни източници.

Редакционен съвет:
Ваня Грашкина, Валентина Славчева,
Мария Стоянова

Отговорен редактор:
Мария Стоянова
Стилов редактор:
Нели Колева

Адрес: бул. "Д-р Г. М. Димитров" № 52 А
1125 София
тел.: 817 38 61
e-mail: requests@nacid.bg

ISSN 1314-8966

ПОЛИТИКИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ЕВРОПА

В съвместния доклад „Образование и обучение в Европа 2020. Отглас от страните членки на ЕС“ на ЕК, Изпълнителната агенция по образование, аудиовизия и изкуства (EACEA) и образователната мрежа Евридика (Euridice), публикуван през ноември 2013 г., е обърнато специално внимание на политиките за справяне с преждевременното напускане на училище.

Отбелязано е, че стратегията „Европа 2020“ изтъква завършването на средно образование като необходим минимум за образователното равнище на младите хора в съвременното общество. Една от двете образователни цели на ЕС е до 2020 г. делът на младите хора, напускащи образованието и обучението със завършен първи етап на средното образование (lower secondary school), да спадне под 10%. Преждевременно напуснали те училище имат ограничени възможности в днешното общество поради липсата на важни квалификации, необходими за успешна интеграция на пазара на труда, и са подложени на по-висок риск от социално изключване и бедност. Участието им в гражданския и демократичен живот също е затруднено. Поради изброените причини преждевременното напускане на образователната система натовазва обществото със значителни социални и икономически разходи.

Министрите на образованието на ЕС препоръчват страните членки до края на 2012 г. да приемат основани на доказателства всеобхватни стратегии за намаляване на преждевременното напускане на училище. Препоръчителната рамка определя три области на политики: превенция, интервенция и компенсация.

Политиките по превенция включват системни и други реформи, които да премахнат пречките за образователни резултати и по този начин да се предотврати ранното отпадане от училище.

Политиките за интервенция целят предотвратяването на проблеми за лица, за които има признаци, че няма да успеят да завършат своето образование.

Политиките за компенсиране включват предоставянето на „компенсирано образование“ - специални програми или персонална подкрепа за реинтегриране на тези, които се завръщат в образованието, след като по-рано са отпаднали (програми „втори шанс“).

Посочените три категории до известна степен се припокриват с някои мерки, изпълняващи повече от една функция. Напр. мерките, определени като превантивни, могат да помогнат за избягването на проблеми за тези, които вече показват признаци на отпадане.

По-важни статистически данни

Между отделните държави съществуват значителни различия в нивата на отпадане от училище. През 2012 г. средният дял на населението в ЕС на възраст 18-24 години със завършен първи етап на средното образование, което не е продължило своето образование и обучение, е 12,7%. Същият показател в Италия и Румъния е около 17,5%, докато в Испания, Малта и Португалия той е между 20 - 25%. В останалите страни от ЕС делът е приблизително същият, като най-нисък е в Хърватия (4,2%), Словения (4,4%), Словакия (5,3%), Чехия (5,5%) и Пол-

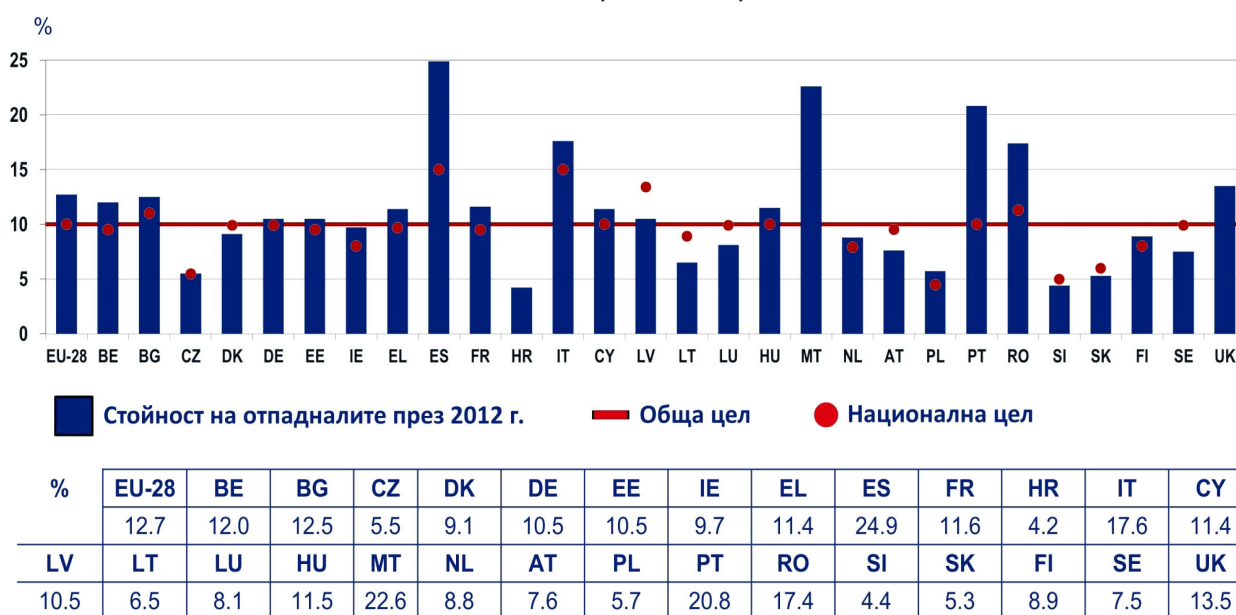
ша (5,7%).

В съответствие с целите на Европа 2020, държавите членки формулират свои национални цели, които отразяват състоянието на страните и съответните национални особености. Девет от държавите вече са изпълнили или надминали своята национална цел по този показател (Чехия, Дания, Латвия, Литва, Люксембург, Австрия, Словения, Словакия и Швеция).

сата на висококачествено професионално образование и обучение или утвърдена практика за повтаряне на клас.

Предвиждат се също реформи на образователната система, които, макар и да не са пряко насочени към разглеждания проблем, оказват влияние и върху него, например реформирането на учебните програми, реорганизирането на учебното време и разработването на системи за осигуряване на качеството.

Фигура 1. Нива на преждевременно напускащите училище през 2012 г., цел в Европа 2020 и национални цели

Пояснение: Във Великобритания не са определени национални цели. Данните за Германия, Люксембург, Холандия и Полша са предварителни.

Реформи за превенция на преждевременното напускане на училище

Приема се, че преждевременното напускане на училище е резултат от две групи взаимосвързани фактори, действащи съответно в училището и в социалната, семейната или индивидуалната среда. Одобрената от страните членки политическа рамка съдържа редица мерки, които са превантивни по своя характер. Те целят преодоляване на условията, способстващи за преждевременно напускане на училище. По своята същност тези мерки не се ограничават само до училищни политики. Засягат и някои характеристики на образователните системи, които водят до ранното отпадане, като лип-

Увеличаване на участието в предучилищно образование и подобряване на неговото качество

Подчертано е важното значение на висококачественото предучилищно образование за бъдещите успехи на децата в училище. То притежава потенциал да намали негативните ефекти, следствие от неравнопоставено положение, и се счита за основен елемент на опитите за предотвратяване на преждевременното напускане на училище и слабите образователни резултати. Ето защо в приетата през 2009 г. Стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението (ЕТ 2020) ЕК одобрява участието на децата от 4-годишна до задължителната училищна въз-

раст. Предвижда се до 2020 г. да се обхванат най-малко 95% от децата. През 2011 г. това ниво е достигнато в 13 от 28-те държави членки.

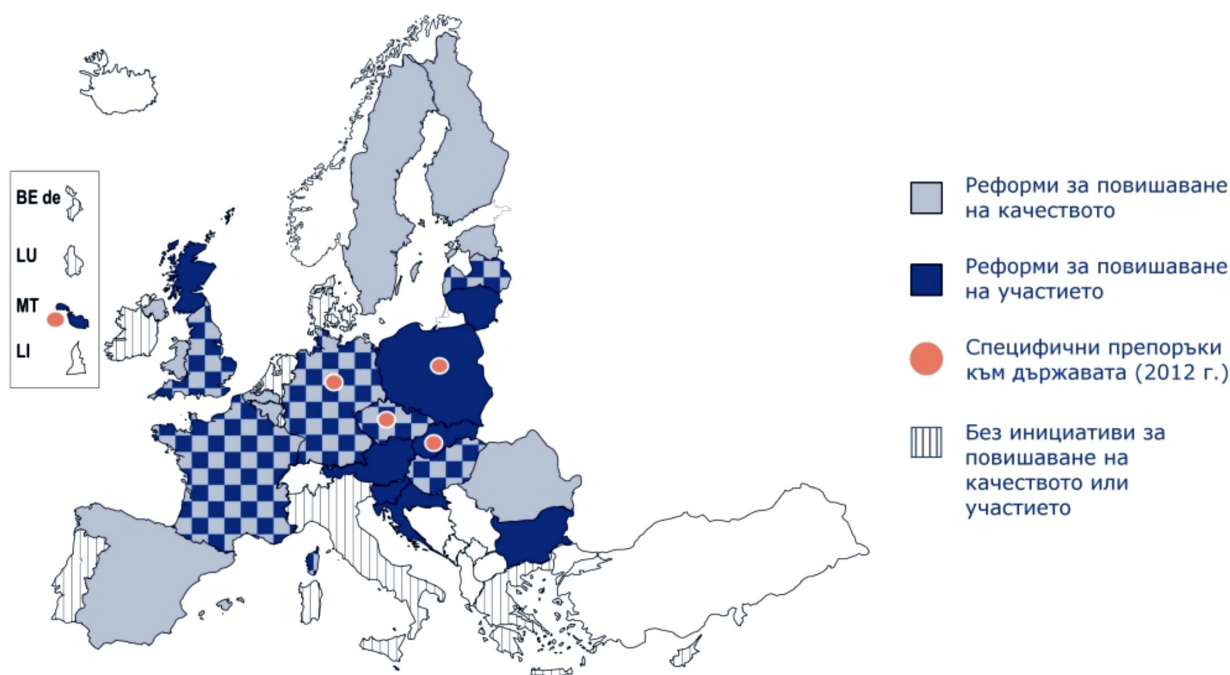
Повечето от страните разполагат с подготвени мерки и реформи за разширяване на достъпа и повишаване на качеството на предучилищното образование.

от персонала.

За да повишат участието в предучилищното образование, някои страни се насочват специално към по-малките деца. През 2011 г. само в 10 страни членки децата под 3-годишна възраст, записани във формални структури, са 33%.

Поддържането и подобряването на ка-

Фигура 2. Мащабни инициативи за увеличаване на участието или подобряване на качеството на предучилищното образование в ЕС, осъществявани или подготвени от 2011 година

Пояснение: „Мащабни инициативи“ означава мерки, приложени в цялата образователна система, които са стартирани от 2011 г. или са в напреднал етап на подготовка за въвеждане в действие.

Най-новите мерки, насочени към разширяване на участието в предучилищното образование, включват промяна на условията за достъп в последните години преди началото на задължителното или началното образование, като то може да е задължително, законно право или допустимо за родителите.

Насърчаването на достъпа до предучилищно образование може да се насочи към разширяването му чрез допълнителни публични инвестиции или субсидии за доставчиците, облекчаване на изискванията към средата за предучилищно образование, разширяване на допустимите квалификации, притежавани

качеството на предучилищното образование има не по-малко значение за успешното интегриране на децата в училищната система и за предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Всички европейски страни предприемат мерки за подкрепа на децата в неравностойно положение. Те включват напр. обучение по езика на преподаване за деца, чийто майчин език се различава, или осигуряване на допълнителни средства и персонал. Напоследък качеството на предоставяните услуги за малките деца се подобрява, включително чрез ревизиране на централните указания, промяна на съотношението дете/персонал, увеличаване броя на специа-

лизиращия персонал или реформирането на управлението.

Избягване на „ранното насочване“ и ограничаване на повтарянето на клас

Определени характеристики на образователните системи, като напр. повтарянето на клас или насочването на учениците според способностите им в различни образователни пътеки или училища, са признати за фактори, допринасящи за преждевременното напускане на училище. Това важи особено за образователните системи със значителни различия между отделните училища.

Според някои изследвания „ранното насочване“ увеличава социално-икономическата сегрегация между училищата и така задълбочава неравенството в постиженията на учениците. В тях се твърди, че отлагането на избора между образователните пътеки може да окаже положително влияние върху образователните резултати. Анализ на ОИСП от 2010 г. показва, че отлагането на насочването към професионално образование с една година, от 15- на 16-годишна възраст, оказва съществено и позитивно влияние върху четивните умения на младите хора в Полша.

Няколко европейски държави практикуват ранното насочване, макар че са предприели стъпки към реформиране на тази дейност.

Проучванията свидетелстват, че широкото прилагане на повтарянето на клас има дългосрочно отрицателно социално и образователно въздействие. Освен това, прилагането на тази практика задълбочава разликата в успеваемостта между повтарящите клас и техните връстници. Така учениците, които повтарят клас, са по-склонни да напуснат преждевременно образованието.

Съществуват големи различия между европейските държави, използващи повтарянето на клас. Процентът на повтарящите клас в начално училище в по-голямата част от страните в ЕС е много нисък. В шест държави (Белгия, Испания, Франция, Люксембург, Холандия и Португалия) той е висок, варирайки между 12,2% за Испания и

22,4% за Холандия и Португалия. Някои държави въвеждат мерки за редуциране на повтарянето на клас. С тази цел в Белгия (Френска общност) през март 2012 г. стартира пилотен проект „Скок!“ (Decolage!). Той е насочен към намаляване на повтарянето на клас чрез засилена употреба на диагностични оценки, последвани от индивидуализиран коригиращ план. Във Франция са въведени нормативни промени, които ограничават повтарянето на клас до много редки случаи. В Латвия възможностите за повтаряне на клас стават по-ограничени, като училищата са задължени да осигурят специална подкрепа на учениците с трудности в обучението. Специфични мерки за учениците в риск от повтаряне на клас са въведени и в Португалия, където те посещават допълнителни часове, за да се справят с държавните изпити.

Подкрепа за деца в риск

Въпреки че факторите, които водят до преждевременно напускане на училище, са специфични за всеки индивид, те са силно свързани с икономическата и социалната среда. Децата на имигранти, етнически малцинства и с нисък социално-икономически статут са по-склонни да напуснат обучението преди завършване на средно образование. Европейските държави разработват редица образователни политики за преодоляване на неравенството, включително чрез положителна дискриминация или систематична езикова подкрепа за деца в риск от преждевременно отпадане.

Най-новите мерки за подобряване на образованието на деца с имигрантски произход обикновено са фокусирани върху езиковото обучение и повишаването на квалификацията на учителите. В Белгия (Френска общност) е увеличен броят на местата за прием на деца (от 2½- до 8-годишна възраст) на новопристигнали имигранти и са разработени програми за професионално развитие на учителите, обучаващи тези деца. Мерките за насърчаване на образованието на деца на имигранти във Финландия включват увеличаване на приемните класове и на езиковото

обучение.

Широко разпространена практика е предоставянето на допълнителни средства за училища в райони с висока концентрация на население в неравностойно положение, например новопристигнали имигранти, етнически малцинства и др. Такава практика се прилага в Гърция и Ирландия, а под една или друга форма е въведена в Чехия, Франция и Великобритания.

В някои държави - сред които България, Унгария и Словакия - се разработват национални политики за по-пълно обхващане в образователните системи на децата от ромски произход.

Понеже преждевременното напускане на училище обикновено е следствие от слаби учебни резултати, се предприемат някои превантивни мерки, като използването на диагностични процедури, последвани от подходящи коригиращи мерки, които да допринесат за преодоляване на трудностите при ученето.

Реформиране на професионалното образование и обучение

Приетата през 2011 г. Европейска рамка за намаляване броя на преждеременно напускащите образованието и обучението отбелязва важната роля на професионалното образование и обучение (ПОО) в този процес. Развиването на висококачествено ПОО мотивира част от младите хора да се задържат в училище, като им осигурява алтернативи на общото образование, които по-добре отговарят на техните интереси и потребности. Решаващо значение в тази връзка имат леснодостъпните и висококачествени услуги по информиране, ориентирание и консултиране. В няколко държави вече са предприети стъпки за тяхното повишаване в рамките на началното и средното образование, докато други посочват за свои приоритети по-всеобхватното развитие на национален подход за подкрепа на дейностите по ориентирание в училищата, центрове за ПОО, службите по заетостта и фирмите.

Други стратегии за увеличаване на прив-

лекателността на сектора предвиждат засилени мерки за гарантиране на ефективността на програмите за ПОО, пряко водещи към заетост или предоставяне на възможности за по-нататъшно обучение. Тези стратегии включват също разнообразяване на обхвата на достъпните квалификации и улесняване на прехода към висше образование.

В други държави са въведени мерки за повишаване на атрактивността на ПОО с акцент върху увеличаване на „пропускливостта“ между него и общото образование. Това е постигнато чрез взаимно признаване на резултатите от обучението и по-тясно сътрудничество. Някои държави се съсредоточават върху намаляване на нивата на преждеременно напускащите сектора. Предприети са мерки за увеличаване тежестта на практическото и намаляване на теоретичното обучение.

Определени реформи се изразяват в разширяване на възможностите за достъп до ПОО в първия етап на средното образование, особено за ученици с ниски постижения или за тези, повторили клас.

Мерки за интервенция на преждевременното напускане на училище

Целта на тези мерки е разработването на подходящи решения и подкрепа за деца, които показват признаци (напр. отсъствия и незаинтересованост) за преждеременно напускане на училище. По своята същност те не се изразяват само в политики и действия в училище, но разчитат до голяма степен както на родителите, така и на по-широк кръг от обществени институции и специалисти извън училище, притежаващи опит в тази област.

Подготовка на учителите за ранно разпознаване на признаците за преждеременно напускане на училище

Последните мерки за продължаващото професионално развитие на учителите се съсредоточават върху предоставянето им на подходящо образование и обучение, за да

се справят с многообразието в класната стая. Специално внимание е отделено върху ефективната работа с ученици в риск, за да може да се реагира при първите признаци на опасност от преждевременно напускане на училище. Във Великобритания (Уелс) от 2011 г. се работи по „План за действие по младежката ангажираност и заетост (2011 - 2015 г.)“, който има за цел формирането на способност у учителите да идентифицират и оказват подкрепа на учениците в риск от отпадане от системата на образованието, заетостта или обучението.

Сътрудничество с родителите

Участието на родителите в училище е широко насърчавано в европейските държави, тъй като то допринася за успехите на младите хора. Държавни органи и организации на гражданското общество осигуряват консултантски услуги и обучителни курсове за родители, които имат необходимост от подкрепа.

България разполага с национална програма за училищата, в която е предвиден задължителен компонент „работа с родителите“.

През 2011 г. в Германия стартира федералната програма „Възможностите за родителите са възможности за децата“, по която се обучават 4000 „родителски съветници“. Те осигуряват консултация и помощ на родителите в центрове деца-родител, услуги за подкрепа на родители и дневни центрове, включени в приоритетни области по език и интеграция.

В Словения Министерството на образованието, науката и спорта чрез съфинансиране от Европейския социален фонд подготвя проекта „Подобряване на социалната и културната среда в местните общности за развитие на равни възможности и насърчаване на социалното приобщаване“. Той се занимава с преждевременното напускане на училище, като акцентира върху качеството на предучилищното и задължителното образование чрез създаване на контакти с родители и други заинтересовани страни.

Взаимодействие между секторите

Отчитайки сложността на процесите, водещи до преждевременно напускане на училище, образователните системи си сътрудничат с други заинтересовани страни в областта на младежта, здравеопазването, правосъдието, работодателските и професионалните организации. Инициативи за междусекторно сътрудничество се изпълняват не само на ниво училище, но и на по-високо политическо ниво, засягайки цели райони или дори цялата страна.

Образователно и професионално ориентирание

Тези услуги информират младите хора за различни учебни пътеки и им помагат за правилния избор на тяхното обучение. Чрез тях се намалява вероятността учениците да се демотивират и да напуснат преждевременно училище вследствие на неправилен избор. Най-новите мерки или целеви проекти за подобряване на образователното и професионалното ориентирание се съсредоточават върху повишаване на квалификацията и обучението на персонала, разширяване ролята на училищата в тази област или засилване на сътрудничеството с родителите.

В някои случаи услугите за професионално ориентирание са насочени специално към младите хора, подложени на риск от преждевременно напускане на училище или показващи такива признаци.

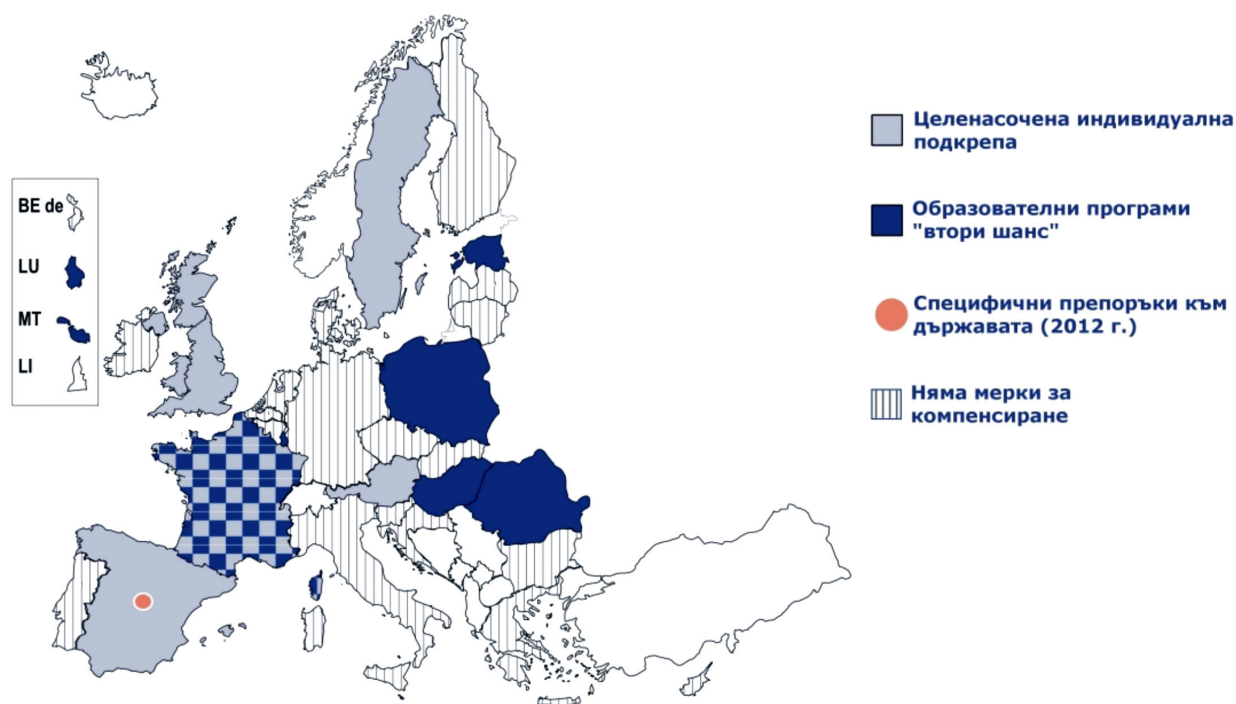
Мерки за компенсирание на преждевременното напускане на училище

Мерките за компенсирание имат за цел да подпомогнат хората, напуснали преждевременно училище, да получат необходимата им квалификация. Те трябва да имат възможност да се включват в образователни програми „втори шанс“, без значение дали са заети, дали имат собствен бизнес, или са безработни. Тези програми предлагат особена форма на обучение, която е гъвкава и отговаря на специфичните нужди на конкретните ученици. Целенасочената подкрепа тук е от съществено значение.

Реинтеграцията на преждеременно напусналите училище е в основата на националните политически мерки за справяне с младите хора, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение. В някои страни има специални програми, които предоставят цялостен пакет, предназначен за тях.

има възможност да продължи образованието си или да започне работа, стаж или учебна практика до 4 месеца след отпадане от системата на образование или след оставане без работа. Инициативите могат да допринесат за реинтеграцията на младите хора в образованието и обучението.

Фигура 3. Мащабни инициативи, свързани с мерки за компенсиране в ЕС, въведени от 2011 г. или в процес на подготовка

Пояснение: „Мащабни инициативи“ означава мерки, приложени в цялата образователна система, които са стартирани от 2011 г. или са в напреднал етап на подготовка за въвеждане в действие.

От 2011 г. в няколко държави са въведени или предстои да се въведат мерки за компенсиране. Те се изразяват в осигуряване на програми „втори шанс“ или се фокусират върху предоставянето на индивидуална подкрепа. Нито една държава не е акцентирала и върху двата аспекта.

В допълнение към мерките за компенсиране, съгласно препоръка на ЕС, държави членки подготвят Младежки гаранционни схеми, целящи връщането на младите хора към образованието и обучението. Те предвиждат всеки млад човек до 25-годишна възраст да

Възможности за образование „втори шанс“

В много европейски страни програмите „втори шанс“ са неразделна част от системите за образование и обучение. Някои от тях коригират съществуващите и създават нови програми. С това се цели предоставянето на възможности за учащите да завършат средното си образование.

Професионалното образование и обучение заема специално място в програмите „втори шанс“ и е предназначено за всички, които са напуснали преждеременно системата, без значение дали са били ученици в об-

щото, или професионалното образование. Признаването и валидирането на предишното обучение, особено на резултатите от неформално или самостоятелно обучение, също играят важна роля за мотивирането на младите хора да останат в сферата на образованието и обучението или да се завърнат към нея. Политики в тази насока вече съществуват в повечето европейски страни, а в други са в процес на развитие.

Целенасочено индивидуално подпомагане

Преждевременно напусналите училище вероятно се нуждаят от индивидуална и интегрирана подкрепа, за да се върнат в образованието и обучението. Съществуващите програми осигуряват образователен опит, който подсилва самочувствието и е насочен към нуждите и обстоятелствата на всеки учещ. Това доказва, че индивидуалната - социална, финансова, образователна и психологическа - подкрепа има съществено значение.

За навременното оказване на такава се разчита на системи за наблюдение, които да идентифицират преждевременно напусналият училище. След това се намесват специалисти, които предоставят индивидуални съвети относно достъпните възможности за образование и обучение. Този тип услуга е въведен в много малко страни.

Разработване на политики за мониторинг

Осъзнато е, че представените три груп

ни мерки срещу преждевременното напускане на училище не са ефективни без достатъчно данни и знания по проблематиката в национален и локален контекст. Аргументираният подход, включително системното събиране и анализ на информация с констатираните ефективни практики, допринася значително за подобряване на образователните системи.

Само няколко държави систематично събират и анализират информация за преждевременно напусналите училище. Това се прави, за да се изяснят причините за това явление и да се набележат ефективни мерки за неговото преодоляване. За пример е посочена Естонската образователна информационна система (Estonian Education Information System), която съдържа информация за всеки ученик. Тя включва индикатори за определяне на нивата на отпадане от училище, съставени по степен на образование и възрастова група.

Последните нововъведения в мониторинга на преждевременното напускане на училище се изразяват в:

- подобряване на процедурите за докладване на ученическите отсъствия на родителите и местните или централните органи;
- идентифициране на застрашените от преждевременно напускане на училище и оказването им на подходяща подкрепа;
- използване на проучвания или бази данни за определяне на тенденциите за преждевременно напускане на училище.

Източник:

Education and Training in Europe 2020. Responses from the EU Member States. Brussels: Eurydice, 2013, pp. 17-33.

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/163EN.pdf

Й. Илиев

ЕФЕКТИВНОСТ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА БОРБА С ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

В края на 2013 г. европейската експертна мрежа за икономика на образованието (European Expert Network on Economics of Education (EENEE)) публикува аналитичния доклад, предназначен за ЕК, „Разходи за преждевременното напускане на училище“. В него се обобщават резултатите от редица сравнителни изследвания на европейските училищни системи по отношение на ефективността на прилаганите политики, имащи за цел да ограничат дела на учениците, които отпадат рано от училище. В доклада се разграничават по-широките политики (като например промени в задължителното училищно образование, създаване на гъвкави образователни пътеки и разпределяне на училищни ресурси) и конкретните мерки, които са изрично насочени към преждеременно напускащите училище.

Преждевременното напускане на училище е резултат от множество фактори като лоша практика в началното училище, липса на способности, неразбиране на възвращаемостта от образование на пазара на труда, силно пренебрегване на бъдещите ползи, слаба социална среда и влияние на връстниците.

Следователно мерките, целящи да намалят това явление, трябва да се насочват към различните му аспекти. Обхващането на тези фактори в тяхната съвкупност е особено трудно, поради което много от съществуващите политики се фокусират само върху някои от тях.

В редица страни действат политики за намаляване на преждевременното напускане на училище, като съществува оживен дебат сред академичните среди и политиките относно тяхната ефективност. Докато някои политики са насочени към учениците в риск или към ученици в неравностойно положение, други засягат цялата училищна система с участието на всички ученици.

В много от политиките, прилагани в страните от ЕС, дори не се определят конкретни цели. Обикновено крайната цел се свежда до процента на учащите, които се очаква да придобият квалификация. Много редки са оценките за количествените ползи на лицата, които са постигнали квалификация, в сравнение с тези, при които тази цел не е постигната.

В доклада се прави преглед на проучванията, които изготвят оценка на политиките, основавайки се на надеждни стратегии за идентификация. Някои от изследванията само разглеждат влиянието на мерките върху избрани променливи резултати, докато има и такива, които предлагат анализ на разходите и ползите. Отчитат се и двата типа мерки, засягащи цялата училищна система, и тези, насочени само към групи в риск.

1. МЕРКИ, ВЪЗДЕЙСТВАЩИ ВЪРХУ ЦЯЛАТА УЧИЛИЩНА СИСТЕМА

Разглеждат се видове мерки, които:

- а) водят до увеличаване на броя на задължителните години в училище;
- б) променят етапа на насочване на учениците към различни образователни пътеки;
- в) влияят върху организацията на образователните дейности чрез промяна на броя на учениците в един клас и чрез промяна на учебния план.

Промяна на продължителността на задължителното образование

Законите за задължителното училищно образование са широко разпространени в Европа и установяват или минимален брой години задължително обучение, което човек трябва да завърши, преди да напусне училище, или минимална възраст при напускане на

училище. В няколко европейски страни след Втората световна война продължителността на задължителното образование се увеличава значително, от началното и първия етап на средното образование до включването на поне част (ако не и целия) от втория етап на средното образование.

По-продължителното задължително образование е насочено към проблема с отпадането, тъй като принуждава потенциалните напускащи да останат в училище по-дълго, евентуално до завършване на втория етап на средно образование (и дори на колеж).

Проведени са няколко проучвания, които оценяват ефекта от тази мярка в европейските страни. В изследване, направено през 2009 г., се посочва, че очакваният осреднен ефект е близо до 0,3 години обучение в училище. През 2006 г. във Великобритания е установено, че нарастването на възрастта на завършване на задължителното образование от 14 на 15 години през 1947 г. увеличава средната възраст на отпадане от училище с повече от половин година.

В последното проучване от 2011 г. се прави приблизителна оценка на въздействието на една допълнителна година в задължителното образование върху нивото на преждевременно напусналите училище, като се сравняват нивата на отпадане между изследваната група и контролна група ученици в училищата в Амстердам. Преди реформата учениците посещават задължително училище до 17-годишна възраст. Проучването показва, че след увеличаване на задължителната възраст на 18 години нивото на отпадане на изследваната група намалява с 6,12 пункта за холандските деца и с 3,32 пункта за учениците в професионалните училища. Очакваният ефект обаче се дължи главно на увеличаване на равнището на отпадане на учениците в контролната група, вероятно поради предвиджаното подобрене на холандския пазар на труда, когато тази политика се реализира.

Реформите по отношение на задължителното училищно образование не могат да са оптимални, защото те принуждават някои хора да инвестират повече от своя ли-

чен оптимум на ниво, при което пределните разходи надвишават пределните ползи.

Промените на възрастта на задължителното образование не са в състояние да предвидят по задоволителен начин очакваната възвращаемост на допълнителните инвестиции и не е ясно дали тези промени са най-ефективният начин за справяне с проблема с отпадането.

Преход към различни образователни пътеки

Важен въпрос, засягащ организацията на системите за средно образование, е дали и на каква възраст учениците трябва да се насочват към академични и професионални пътеки. Между отделните страни има голямо различие по отношение на възрастта, на която учениците преминават към различни форми на образование. Например в скандинавските страни, както и в САЩ, средните училища предлагат широка общообразователна подготовка, докато в Австрия и Германия учениците се насочват към различни по вид училища още на 10-годишна възраст. Повечето европейски страни се намират по средата на тези два противоположни примера.

Ранното пренасочване може да окаже влияние върху преждевременното напускане на училище по две причини. От една страна, лошите резултати от тестовете могат да принудят някои ученици да отпадат от училище твърде рано. От друга страна обаче, чрез въвеждането на по-гъвкави учебни програми и професионални пътеки за обучение, в които се набляга по-малко на академичните способности на учениците, ранното профилиране може да задържи по-дълго време учениците, които предпочитат практическите занимания пред академичното образование.

В някои изследвания е направен опит да се оцени ефектът от профилирането върху образователните резултати. Според тях ранният преход към различни образователни пътеки увеличава разликата в резултатите, с които учениците се представят на тестовете, но има ограничаващ ефект върху средните постижения.

През 2009 г., след проучване на постепенното въвеждане на реформата в общообразователната училищна система на Финландия, е констатирано, че тя има слаб положителен ефект върху резултатите от устните тестове, но няма ефект върху представянето на математическите или логическите тестове. Реформата обаче подобрява резултатите от тестовете на ученици със слабообразовани родители.

В проучване от 2012 г. се оценява ефектът от въвеждането на по-широка общообразователна система в Швеция върху нивата на преждевременното напускане на училище. В него се разглежда пилотната схема, въведена в няколко общини, която предшества образователната реформа, насочена към увеличаване на академичното съдържание и продължителността на професионалната учебна програма, като по този начин се намаляват разликите между тях. След анализ на наблюдаваните характеристики в пилотния проект проучването показва, че вероятността учениците от втория етап на средното училище да отпадат, се увеличава с 3,8 процентни пункта главно в резултат на въздействието от страна на слабо представилите се ученици. От друга страна, в резултат на пилотната схема, се увеличава обучението на работното място, така че този негативен ефект може частично да се компенсира от по-високите равнища на заетост сред учениците, които преждевременно напускат училище.

Изменения на вложените ресурси: размер на класовете

Ефектът на вложените в образование ресурси върху постиженията на учениците е основен въпрос в икономическата и политическата дискусия относно образователните политики. Редица ранни емпирични проучвания изследват ефекта върху успеха на учениците на размера на класа, преподавателския опит и способности, характеристиките за колегиалност и учебните ресурси. Получените резултати не са еднозначни, тъй като в традиционните проучвания оцен-

ките за ефекта на размера на класа страдат от сериозни проблеми за идентификация на показателите, които могат да доведат до необективни оценки.

Две независими проучвания показват, че вложените в образованието ресурси имат незначителен ефект върху постиженията на учениците. Ключов компонент на функцията на образователната дейност е размерът на класа. По този въпрос съществуват противоречиви изводи. Някои анализатори твърдят, че не се проявява силна систематична връзка между училищните ресурси, и по-специално размера на класа, и постиженията на учениците. От друга страна обаче, проучване, направено през 2003 г., показва положителната връзка между образователните ресурси, размера на класа и постиженията на учениците.

Според някои нови изследвания, проведени през 2013 г. в Швеция, намаляването на размера на класа с един ученик по време на последните три години от началното училище увеличава времето за обучение само с 0,05 години (две трети от един месец). По-малките класове увеличават вероятността за: придобиване на степен в колеж с 0,8 процентни пункта, подобряване на резултатите от когнитивните тестове и увеличаване на доходите на възраст 27-42 години. Изследванията също показват, че вътрешната норма на възвръщаемост (процентът, който изравнява настоящите стойности на разходите и ползите) е равна на 17,8%.

Подобни са резултатите от две проучвания, направени независимо едно от друго през 2005 и 2007 г., които изследват ефекта на размера на класа в Дания. Те показват, че намаляването на размера на класовете в 8. клас с един ученик (редуциране с 5%) повишава образователната подготовка средно с 0,02 години и вероятността за завършване на втория етап на средно образование с 0,4%, което се счита за слаб ефект.

Използвайки възвръщаемостта от образованието (доходи от труд), авторите

изчисляват съотношението между ползите и разходите след намаляване на размера на класа с 5%. Данните, посочени в таблицата, които са базирани на 5% норма на възвръщаемост от образованието, показват много ниско съотношение, надвишаващо само разходите при нулев процент за момчетата.

рят преподаването по четене и математика в началните училища. Първоначално програмите се прилагат само в няколко града, но впоследствие през 1998-1999 година се развиват в национални стратегии, съответно „Национална стратегия по четене“ и „Национална стратегия по математика“.

Настояща стойност на ползите спрямо разходите, свързана с намаляване на размера на класа с 5%

Текущи проценти	Съотношение между ползите и разходите		Съотношение между ползите и разходите		Съотношение между ползите и разходите	
	годишен ръст на ефективността 0%		годишен ръст на ефективността 1%		годишен ръст на ефективността 2%	
	момчета	момичета	момчета	момичета	момчета	момичета
0%	1.07	0.32	1.08	0.33	1.09	0.33
2%	0.58	0.19	0.58	0.19	0.59	0.20
3%	0.34	0.12	0.34	0.12	0.34	0.12

В обобщение, направените проучвания потвърждават, че намаляването на размера на класа може да има положителен, макар и сравнително слаб ефект върху образователните постижения. По-малко съгласие съществува относно очакваните разходи и ползи от съответната политика, намаляваща размера на класовете на ранен етап; някои изследвания установяват, че ползите са много по-ниски от разходите, а други проучвания твърдят обратното.

Съдържание и структура на преподаване

Преждевременното напускане на училище често е свързано със слабото преподаване. Следователно създаването на програми, които се опитват да подобрят постиженията на учениците, също може да помогне за оставането им в образованието по-дълго време.

Ключов фактор за нивото на преподаване на учениците и посещаването на училище е качеството на преподаване на учителите. През 90-те години в Англия са приложени две програми, имащи за цел да подоб-

Програмите представляват опит да се подобри качеството на преподаване чрез осигуряване на по-целенасочена подготовка и по-ефективно управление на учебния процес в класната стая. Една от мерките е въвеждане ежедневно на часове по грамотност, които се разделят на 10-15 минути за четене или писане за целия клас, 10-15 минути за целия клас за работа с думи (фонетика, правопис и лексика) и работа с изречения (граматика и пунктуация), 25-30 минути за групови дейности (във връзка с аспекти на писането или четенето), както и цялостни занимания в края на часовете, за да се преговорят задачите.

В изследване от 2004 г. е направена оценка на въздействието на „часа по грамотност“. Резултатите показват подобрение с 2-3 процентни пункта на уменията по четене и английски език при децата от началните училища, включени в програмата. В изследването е направена и оценка на разходите за един ученик, включен в програмата, които са в размер на 25,52¹ паунда годишно. Текущата стойност на ползите е в интервала 1918 - 4995² паунда, което предполага, че политиката е с много висока възвращаемост.

¹ Приблизително 30 евро.

² Приблизително от 2305 до 6000 евро.

2. ОТДЕЛЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕСУРСИ, НАСОЧЕНИ КЪМ УЧЕНИЦИ ИЛИ УЧИЛИЩА В РИСК

Ученици в риск от отпадане се идентифицират чрез лесно разпознаваеми характеристики, вкл. ниски доходи, слабообразовани родители и ниски нива на посещаемост. Политиките, които се опитват да променят личния избор на децата, изложени на риск, са насочени пряко към учениците или към училището.

Преглед на някои от политиките, които напоследък се осъществяват в европейските страни

Условни парични преводи: проектът ЕМА във Великобритания

Използването на условни парични преводи за подобряване на представянето на учениците се превръща в обичайна практика за образователните системи в някои страни извън Европа. От европейските страни Великобритания въвежда през 1999 г. релевантната програма за периодично подпомагане Earnings Maintenance Allowance (EMA), чиито резултати са оценени през 2009 г.

Целевата група са ученици, които завършват последната (11-а) година от задължителното образование през 1999 г. Програмата има за цел да промени алтернативната издръжка на образованието чрез плащане на парични средства, като изследва помощта за 16-18-годишните ученици от семейства с ниски доходи, които остават в редовното обучение след задължителното образование. Помощта може да се предявява до две години (или три - за деца със СОП) и може да се използва за присъствие във всяка форма на редовно обучение в образователна програма след 16-годишна възраст. За редовно присъствие се заплаща допълнително, така че в края на срока ученикът може да получи 50 или 80 паунда и при успешно полагане на из-

питите. Чрез стимулиране на учениците да останат до завършване на средното образование, тази политика може да влияе пряко върху отпадането от училище.

Изследването доказва положителното въздействие на тази политика. Ръстът на учениците от бедни семейства, завършващи училище две години след задължителното образование, се изчислява от 54,3% преди проекта до 61% след реализирането му. Анализът на разходите и ползите показва, че ползите от програмата надхвърлят разходите, ако учениците останат две допълнителни години в училище, следователно завършат втория етап на средното образование, което на практика означава реално увеличение на бъдещите доходи от 6,2% до 7,7%.

Програма ZEP във Франция

Програмата за определяне на приоритетни райони „Education Priority Zones program“ (ZEP) е приложена за първи път през 1982 г. спрямо целева група ученици в училища, разположени в непривилегирани зони. Целта е чрез пряка помощ на ученици от уязвими социални групи да се намали броят на отпадналите от училище. Училищата, включени в програмата, получават допълнителни ресурси, които се използват главно за допълнителни часове обучение срещу заплащане на учителите и останалия персонал. През 2009 г. е изследвана извадка от 24 455 ученици, за да се оцени ефектът на тази политика, изразен във вероятността учениците от целевата група да преминат нагоре в 8. или в 10. клас на общото образование, а не в професионалното обучение след 7. или 9. клас.

Резултатите са малко разочаровващи по отношение на въздействието на ZEP върху академичните постижения на учениците в целевите училища, тъй като разликите между изследваните и контролните училища не се различават значително. Една от причините, поради която политиката не се отчита като много успешна, е, че тя не е добре фо-

³ Приблизително 60 или 96 евро.

кусирана. Освен това бонусите, отпуснати на учителите, не са достатъчен стимул за привличане на опитни или висококвалифицирани преподаватели.

Отделяне на допълнителни средства на училищата с ученици в неравностойно положение в Холандия

През 2007 г. е направено изследване, което да оцени двете субсидии, прилагани в Холандия, даващи допълнителни средства за училищата с дял на ученици в неравностойно положение над 70%. Едната субсидия предоставя допълнителни ресурси, за да се подобрят условията на труд на учителите, а другата предлага допълнително финансиране за закупуване на компютри и софтуер.

Чрез сравняване на училищата с дял на учениците в неравностойно положение около праговата стойност, политиката не успява да увеличи техните постижения на националните тестове и дори довежда до по-слаби резултати. Тези негативни оценки може да зависят от факта, че допълнителното заплащане за учителите не е обвързано с представянето на учениците. Отрицателният ефект на допълнителните ресурси за компютри може да се дължи на методите на обучение, използващи интензивно компютрите, които са често по-малко ефективни от традиционните методи.

Негативните констатации не могат лесно да се обобщят в друг контекст. Фактът, че тези конкретни мерки, насочени към училищата с голям дял на учениците в неравностойно положение, не са успели да увеличат резултатите от тестовете, не означава, че такъв тип политика не би била ефективна, ако се прилага в други училища.

Инициатива „Отлични постижения в градовете“ (EiC) във Великобритания

Инициативата „Отлични постижения в градовете“ (Excellence in Cities (EiC)) е реализирана в Англия през 1999 г., за да насърчава участието във висшето образование. На училищата в уязвимите райони на Англия са пре-

доставени допълнителни ресурси, за да се опитат да подобрят стандартите. Оригиналната програма е разширена с течение на времето и сега покрива около една трета от всички средни (държавни) училища. Основните характеристики на програмата EiC са: назначаването на „обучени наставници“, за да помогнат на учениците да преодолеят образователни или поведенчески проблеми; предоставянето на „обслужващи звена в подкрепа на ученето“, за да се осигурят краткосрочно обучение и програми в подкрепа на проблемни ученици; „програма за надарени и талантисти“, за да се осигури допълнителна подкрепа на 5-10% от учениците във всяко училище.

Авторите на проучването считат, че EiC има принос както за подобряване на обучението, изразено чрез по-високи резултати по математика (но не и по английски език), така и за подобряване на посещаемостта. Анализът на разходите и ползите показва, че очакваните ползи от EiC са около 0,02 години образование и около 400 паунда (483 евро) през целия живот (ако се приеме, че нормата на възвръщаемост за една година образование е 8%, а профилът на заплатите е линеен). Тези очаквани ползи са близки до разходите за реализиране на политиката.

Участие на родителите и вземане на решение за преждевременно напускане: примери от Франция

През 2012 г. е направена оценка на програма, въведена през 2010-2011 учебна година в 37 училища в Париж, която обхваща 4300 ученици от 181 класа. Интервенцията се изразява в разпределянето в групи по случаен признак на ниво клас в рамките на всяко училище (респективно 98 изследвани и 83 контролни класа). От директорите на средните училища, участващи в програмата, се изисква да идентифицират учениците в риск от отпадане от училище и да помогнат на техните семейства да очертаят по-реалистични стремежи за своите деца, както и да направят по-добър избор на училище чрез осигу-

ряване на съответната информация. Проведени са две срещи между директора и избраните семейства, по време на които се илюстрира сложността на избора, който френската образователната система предлага като възможности. Тези срещи имат за цел да се определят специфичните стремежи на семействата, да се оцени тяхната реалистичност, да се предостави информация за алтернативни варианти и да се разяснят предимствата на професионалното образование.

Авторите на изследването считат, че в резултат на тази менторска програма, участващите родители вече започват да гледат с по-малка увереност, че техните де-

ца ще могат да завършат средно образование. Вследствие на това записването в професионалните образователни пътеки се увеличава, а процентът, както на отпадналите ученици, така и на повтарящите клас намалява с една трета. Това се оценява като голям ефект. Той продължава две години след интервенцията, тъй като разликите между третираната и контролната група ученици допълнително се увеличават, вместо да намаляват с течение на времето. Въпреки че в изследването не е направен стойностен анализ, счита се, че разходите на програмата са малки в сравнение с големия ефект от политиката, насочена към преждевременното напускане на училище.

Източник:

The costs of early school leaving in Europe

http://www.eenee.de/portal/page/portal/EENEEContent/_IMPORT_TELECENTRUM/DOCS/EENEE_AR17.pdf36

М. Стоянова

МЕЖДУНАРОДЕН ПРОЕКТ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Проектът "Училище за социално включване" обединява Германия, Великобритания, Ирландия, Гърция и Италия. Въз основа на националните доклади е изготвен обобщен доклад. В него се анализират основните прилики и разлики в организацията на образователните системи в страните партньори относно предотвратяването на преждевременното напускане на училище. Накрая се правят основни заключения и се дават препоръки за решаване на проблема.

Общ преглед на ситуацията на национално ниво

- Всички страни са съгласни, че на преждевременното напускане на училище може да се противодейства чрез гъвкави училищни дейности, практически професионални умения в допълнение към учебното съдържание и сътрудничество с различни институции на местно, регио-

нално и национално ниво.

- Във всички образователни системи съществува проблемът за социалната мобилност, който не може да бъде напълно решен. Отпадането от училище почти винаги е свързано с дискриминация (социална и икономическа) и е често срещано сред хора с имигрантски произход.
- Във всички страни човешките (например учители) и финансовите ресурси (например финансиране на допълнителна подкрепа за учениците в риск) играят важна роля за успеха (или неуспеха), който е постигнат.

Разликите са по отношение на организацията на образователната система:

- По принцип задължителното образование е за деца от 6 до 16 години, с изключение на Гърция (5-15 години) и Великобритания (5-16 години).
- Гърция има двустепенен модел на училищна система (начално и средно обра-

зование), в Германия, Великобритания, Ирландия и Италия - моделът е тристепенен (начално, първи и втори етап на средното образование).

- Южноевропейските страни винаги са имали консервативни образователни системи, което затруднява прилагането на интеграционни програми и понижава ефектите на образователните дейности за тези младежи, които имат проблеми.

Националните доклади показват текущо избраните стратегии и тактики за намаляване на преждевременното напускане на училище. От една страна, те трябва да се използват, за да се изпълнят европейските изисквания, а от друга, за да се справят с проблема на индивидуално и национално ниво. Всички правителства са ангажирани със справянето на проблема.

Национални тенденции

Във всички страни отсъствията/бягствата от училище се считат за пръв предупредителен сигнал за потенциално преждевременно напускане на училище. В Италия, Гърция и Ирландия на този проблем не се обръща специално внимание и няма съответни статистически данни. Германия и Великобритания, напротив, подчертават важността на мониторинга на отсъствията.

Въпреки че делът на отпадналите от училище е много различен в отделните страни, преждевременното напускане на училище засяга по-специално:

- ученици от семейства с ниски доходи;
- повече момчетата, отколкото момичетата;
- ученици с имигрантски произход;
- учениците над 14 години;
- ученици, които учат в средно основно или професионално училище;
- ученици от изостаналите райони (напр. Южна Италия, селските райони на Гърция, предградията).

Основни причини за отпадане от училище

Във всички национални доклади са посочени редица фактори - често под формата на верижна реакция или комбинация, които могат да доведат до преждевременното напускане на училище. В изследването тези фактори са разделени в четири групи причини: обществени/социални, семейни, лични и педагогически.

Обществени/социални причини

Докладът на Германия изброява следните рискови фактори, за които се предполага, че са валидни за всички страни партньори:

- различна ценностна система, което води до дезориентация;
- много малка вероятност да се получи (привлекателна) работа;
- нарастваща трудност за интеграция;
- стремеж за „лесен живот“ и „общество на удоволствията“ вместо полагане на усилия;
- липса на респект към образованието/обучението в обществото;
- нереалистична картина на живота с посредничеството на медиите.

Други свързани причини са:

- бедност и нейното въздействие върху емоционалното състояние;
- тормоз и заклеяване от връстници;
- нисък социално-икономически статут на средата, в която човек израства;
- асоциално поведение извън училището, което може да доведе дори до съдебно преследване;
- много часове работа извън училище, което води до липса на време за подготовка и до отсъствия.

В страни като Гърция и Италия, където се прави разлика между средните общообразователни и професионални училища, социално-икономическият фактор е най-очевиден, тъй като професионалните училища имат значително по-високи темпове на отпадане и по принцип се посещават от учени-

ци от семейства с ниски доходи.

Семейни фактори

- нисък образователен статут на родителите, братята и сестрите и като резултат - ниски образователни стремежи;
- ранно напускане на училище на членове от семейството;
- проблеми в семейството (тежка загуба, болест, безработица, раздяла/развод, много братя и сестри);
- липса на родителска подкрепа, например ограничен интерес за училищните дейности и почти никакъв контакт с училището;
- местоположението, като например разстоянието до училище, времето за пътуване, животът на село и др.

Лични фактори

- обстоятелства, които затрудняват организацията на редовното посещение на училище;
- ниско самочувствие;
- по-малко постигнати успехи в сравнение с тези на връстниците;
- непреодолими трудности за спазване на изискванията в клас;
- стрес, безпокойство и дискомфорт в училището;
- нисък интерес или отегчение, което води до липса на усилия;
- липса на необходимите основни знания и по този начин - на напредък;
- изоставане по отношение на учебния материал и невъзможност или нежелание за наваксване (понякога изострени от липсата на подкрепа от страна на училището);
- чувства на самота и изолация, липса на интеграция в класа и/или игнориране от учителите;
- неизменно лошо поведение, липса на морални ценности, агресия, неконтролируеми импулси, членство в рискови групи или банди, употреба и продажба на незаконни вещества.

Педагогически фактори

- скучни или нестимулиращи занятия, например неотчитането на различните стилове на учене (по-добро качество на препода-

ването - по-висок процент на посещаемост);

- работа на учителя с учениците - по-дигравително отношение, укори, неразбиране, че по-големите ученици искат да бъдат третирани като възрастни;
- професионално ориентиране, водещо до неподходящ избор на училище.

Споменатите фактори се считат за важни във всички страни партньори, но поради различните училищни системи са необходими специфични стратегии и решения. Строгата организация на гръцката образователна система най-вероятно е отговорна за това, че учениците в риск не са успешно интегрирани в училищните си класове. Това изглежда важи и за германската училищна система (твърди структури, голям брой ученици, високи изисквания към учителите). Тъй като в контекста на проекта не е възможно да се промени тази ситуация, по-специално германският доклад се концентрира върху аспекти, които могат да повлияят на учителя (поведението му, атмосферата в класната стая, комуникацията и др.).

Английското проучване подчертава необходимостта от по-ранно, подходящо, професионално ориентиране, подпомагащо учениците за правилен избор. Докладът на Италия също набляга на необходимостта от точен избор на училище. В него се подчертават също така организационните и финансовите проблеми, които допринасят за недостатъчното добро обучение на учителите. Лошото преподаване с неподходящи методи и недостатъчни помощни средства се счита за основната причина на проблема.

Националните политики за борба с преждевременното напускане на училище

Националните доклади на всички страни подчертават значението на политиките на правителствата или на образователните министерства в борбата срещу преждевременното напускане на училище. Въпреки че не всички национални политики са сравними, навсякъде има интерес да се анализира явле-

нието и да се намерят мащабни решения. Министерството на образованието на Ирландия е свързано със „Съвета за просперитет и образование“ („Education Welfare Board“) и с „Националната образователна психологическа служба“ („National Educational Psychological Service - NEPS“). Във Великобритания различни институции работят в тясно сътрудничество, за да предлагат качествена информация, съвети и напътствия на младежи на възраст от 13 до 19 години (евентуално и на 25-годишните, които имат увреждания или срещат трудности в образованието). В Гърция Министерството на образованието създава „Наблюдение на прехода“ („Transition Observatory“) за събиране и обработване на данни за преждевременното напускане на училище. В Германия работи проектът „Отказът от училище - втори шанс“ („Schulverweigerung - die 2. Chance“). В по-ограничен контекст италианското законодателство настоятелно изисква интеграция на професионалното обучение и регионалните курсове за обучение, което отваря редица възможности за инициативи от страна на регионалните власти, училищата и агенциите за обучение. Ирландското правителство е особено активно в борбата срещу социалната дискриминация и в осигуряването на финансови ресурси и персонал, които да развият програми, имащи за цел най-добрата възможна интеграция. В някои страни (Германия, Великобритания и Ирландия) отчасти са ангажирани и частни организации.

Местните власти (региони, провинции, области, общини) също играят важна роля. Техните отдели за образование работят заедно с училищата и други местни организации, които се занимават с проблемите на младите хора.

Страните партньори търсят по-гъвкави начини за интегриране на системи и култури, както и използването на методи на преподаване, които да вземат предвид индивидуалните нужди и изисквания. Координацията на националните и местните власти и организации, които работят за противодействие на проблема, се е доказала като успешна стратегия. Мултипрофесионалният

подход, при който частни и обществени инициативи работят заедно с родители и ученици, изглежда е най-подходящият за помощ на учениците с висок риск от ранно напускане на училище.

Стратегии и инициативи за превенция на национално и местно ниво

Държавните институции, които се занимават с темата, са особено активни във Великобритания, Ирландия и Германия. В Италия и Гърция изглежда инициативата идва преди всичко от страна на училищата.

В Ирландия съществуват много програми за ученици в неравностойно положение. Някои от тях подкрепят напредъка и развитието на ключовите умения на учениците чрез активно сътрудничество между семейната среда, училището и централните институции. Други предлагат на напусналите училище комбинация от общо образование, професионално обучение и практически опит.

В Гърция централно организирани стратегии са редки, по-скоро спонтанно се вземат мерки от училищата, като за най-трудните случаи те имат подкрепа от родителски организации и консултативни центрове. Министерството на образованието оказва по-скоро ограничено съдействие за мотивиране на учителите да насърчават учениците в неравностойно положение.

В Италия има споразумение между Министерството на образованието и регионите за развитието на много проекти, които се осъществяват обикновено в училищата и са подкрепени от образователни институции, държавни и местни органи.

В Германия преждевременното напускане на училище се разглежда като социално обусловен и причинен от образователната система проблем. Различни министерства на федерално ниво и в провинциите са ангажирани в планирането и изпълнението на мерките за превенция и интервенция, като много други институции са готови да сътрудничат. В допълнение към това има множество научни изследвания на проблема.

Във Великобритания правителството

публикува Зелена книга, която изяснява отговорностите на училищата, местните власти, работодателите и родителите за децата и юношите.

Успешните стратегии вземат предвид следните аспекти:

- признаване на важността и търсене на обяснение за явлението;
- откриване на възможности за регионално обучение и курсове;
- сътрудничество и работа в мрежа на ангажираните институции;
- финансова подкрепа за обучение на учители, иновативни проекти и подходи за мотивиране на учениците.

На учениците в риск следва да се предоставят от училището или от външни институции:

- психо-социално консултиране;
- професионално ориентиране;
- наставничество.

На преден план се поставя усвояването на основни познания в областта на езика, математиката и ИКТ

Тези межкултурни компетентности играят централна роля и успешното им преподаване може да се осъществи чрез гъвкави методи, съобразени с нуждите на всеки ученик. Примери за такива методи на преподаване са:

- учене чрез практика;
- кооперативно учене;
- е-обучение.

Не е лесно да се намерят в националните доклади примери за проекти и инициативи, които могат да се прехвърлят към други страни без никакви проблеми, тъй като всички те са полезни само в подходяща ситуация или среда.

Проектът „Homework Club for Traveller Girls“ е английско предложение и дава интересни съвети за справяне с роми и имигранти от различен произход. Клубът предлага възможност на ромски момичета да обменят мнения по въпросите на културата като цяло и за напускането на училище в частност. Важен аспект на този проект е съдействието на социален ра-

ботник, който самият е от ромски произход и действа като културен посредник. Карриерно консултиране, лекции, посещения на фирми и университети, работа в малки групи и използването на интернет допринасят за успешното изпълнение на проекта.

Потенциала на интернет илюстрира английският портал „Notschool.net“, модел на „Фондация Включване“ („Inclusion Stiftung“), в която творческото и иновативно използване на мултимедийното обучение предлага стимули за недоволните и незаинтересовани ученици. Проектът има за цел да мотивира младите хора отново да учат, да се създаде сигурна среда, без страх от провал, да се изградят доверие, самочувствие и социални умения и да се проправи път към по-нататъшно обучение, учене през целия живот и допълнителна квалификация. Фондацията работи с много европейски и неевропейски страни.

Проектът „La scuola che integra“ е италианска игра на думи, която означава едновременно училище, което интегрира, и училище, което си сътрудничи с другите институции. Това е успешен италиански проект в изостанал селски район с все по-нарастващ брой чуждестранни ученици. Основава се на мнението, че преобладаващите проблеми в училище - мързел, недоволство и поведение, изискват системен подход. Затова се сключва споразумение с регионалния център за обучение, чиято цел е съгласуване на учебните програми, на дейностите на образователните институции и непрекъснатото регистриране на резултатите на учениците. Други важни подходи са разделяне на класовете в малки групи, наставничество, център за консултиране на родители, както и спортни дейности.

Основни партньори за предотвратяване на преждевременното напускане на училище и примери за "добри практики"

Националните доклади се обединяват около факта, че сътрудничеството меж-

ду всички участващи институции и взаимодействието на основните партньори - семейство, регионална мрежа, училище, учители - е доказано най-ефективната стратегия за намаляване на броя на преждевременно напусналите училище.

Семейство

Тъй като семейството има голямо влияние върху професионалното развитие на един ученик, сътрудничеството с родителите е една от най-важните изходни точки. Има много примери за изграждане и поддържане на смислена и успешна работа с родителите - от родителските срещи до предложенията за консултиране.

Регионална мрежа

Не във всички страни съществуват еднакви възможности за работа с и в общините. Понеже училището само не може да реши всички проблеми (например в резултат на социалното и икономическото положение на един млад човек), подобно сътрудничество навсякъде се разглежда като много важно. Работодателите могат да предлагат обучение и стажове, които допълнително мотивират учениците. Един добър пример с потенциал е "услуга срещу учене", където се съчетава смислен общественополезен труд и училищно образование.

Училище

Систематичен преглед или подновяване на целите, допълнителни квалификации за учителите, стратегии за превенция срещу насилието, кариерно консултиране и извънкласни инициативи са ключови предложения в националните доклади. Италианският подход за насърчаване на сътрудничеството между училищата показва много добри резултати по отношение на обучението на учителите.

Учители

Докладът от Великобритания подчертава, че четивната и математическата грамотност, правописните умения и основните познания по ИКТ са от съществено значение за успеха на обучението по всички предмети.

Налице е общо съгласие, че за много ученици практическата работа в малки групи е по-мотивираща от традиционното преподаване. Учителите не винаги са обучени да се справят с проблемите, които произтичат от различните стилове на учене; обаче за ученици, които не постигат никакъв успех с традиционните методи, индивидуалното подпомагане се разглежда като най-доброто решение.

Като успешни се доказват практиките на наставничество в тандеми ученик-ученик и ученици-учители в Италия и Великобритания. Подобряват се както основните познания, така и поведението, и присъствието на учениците. Други предложени методи на преподаване са кооперативно занятие, текущо оценяване и наративна методология. По-често трябва да се използват и коучингът или консултациите за предотвратяване на синдрома на професионалното изчерпване (Burn-out) сред учителите.

Заклучения

Националните обстоятелства се различават значително по отношение на социално-икономическия контекст, правителствените и образователните системи и ролята на обществото като цяло. И все пак може да се посочат основните прилики:

- Образователните системи трябва да бъдат гъвкави и да предлагат на младите хора много повече възможности. Съществуват обаче различни становища относно използването на подходящи насоки. При преобладаващия подход, при който националните насоки се делегират на местните институции, не може да се предотврати фактът, че понякога реализираните инициативи се различават от първоначалните намерения.
- По принцип, невинаги е достъпна точна статистическа информация, за да се правят надеждни сравнения между първоначалните условия и резултатите на различните организации във всяка страна.
- Причините за преждевременното напускане на училище са сходни във всички страни. Съществува консенсус за то-

ва, че обикновено има няколко причини и всички те трябва да се отчетат, за да се намери успешно решение.

- Самото училище може да е причина за прекратяване на образованието, като в отделните страни има различия в степента и поводите. Възможно е училищната система да не успее да преодолее трудните случаи чрез систематични стратегии и адекватни професионализъм и ресурси и така да подсили социалните и/или финансовите неравенства.
- Всяка структурирана стратегия трябва да започне с факта, че на един по-ранен етап са идентифицирани признаците на дискомфорт и липса на интерес (особено отсъствията). Подобни сигнали от учениците трябва да се вземат насериозно и да се насърчават личните им силни страни, за да се преодолеят бариерите, изградени от незаинтересоваността им.
- Практическият опит трябва да се улеснява, както и да се вземат предвид личните и професионалните перспективи пред учениците.
- Понеже ранната интервенция е по-вероятно да е успешна, трябва да има система за събиране на информация за изложените на риск ученици. Тази информация следва да се споделя и да е лесно достъпна за упълномощените лица или институции.
- Училището само не може да реши проблема. Необходими са и външни организации. Не във всички страни обаче те са представени добре на всички нива.
- Мултипрофесионалното сътрудничество между училището, семейството, работодателите, местните институции и общността е подходът, който дава най-добри резултати.
- На родителите трябва да се предлагат толкова помощ, подкрепа и насоки, колкото е възможно.
- Инициативите не трябва да се ограничават само до учениците и техните семейства, а да обхващат учителите и необходимостта от по-нататъшното

им обучение.

- Личното професионално осъзнаване на проблема сред учителите може да подобри ефективността на съществуващите инициативи.
- Специалното обучение на учителите е свързано с време и финансови инвестиции. Недостигът на финансови ресурси е основен проблем на всички училища. Решението му не трябва да зависи само от ангажираността на отделните преподаватели. Необходима е специализирана експертиза, особено в областта на професионалното ориентиране и планирането на предложения, съответстващи на индивидуалните нужди.
- Поуката от грешките и положителният опит на други европейски държави могат да са от полза за започването и прилагането на нови подходи.

Препоръки

За длъжностните лица

- Смислена и полезна е системата, основана на европейски критерии, която да изчислява точно броя на преждевременно напусналите училище и да сравнява резултатите на националните образователни системи, местните институции и отделните организации.
- За идентифициране на учениците в риск е необходима стандартна система за записване и наблюдение на отсъствията, която да е лесно достъпна за оправоуощените лица и институции.
- На проекти за предотвратяване на ранното отпадане трябва да се отдаде голямо значение и да им се предоставя подходяща финансова подкрепа.
- Автономията на училищата трябва да се развива така, че да гарантира отговорно управление.
- Трябва да има по-голяма гъвкавост, така че училищата да могат да посрещат собствените си нужди чрез индивидуални решения.
- Преминването от една образователна институция в друга следва да е улесне-

но чрез прехвърлянето на цялата важна информация.

- Училищата трябва да имат възможност за съвместна работа с външни специалисти (например психолози), без това да е причина за финансови притеснения.
- Необходими са както политики/насоки, така и финансови средства, така че всички училища да могат да подкрепят адекватно бедните семейства и етнически маргинализираните групи (напр. пътуващи, роми, имигранти), които са високорискови, за да се предотврати преждевременното им напускане на училище.
- Изискват се и финансови ресурси, за да се осигури специфичното обучение по тази тема на учителите.

За училищните ръководители

- Насочване на вниманието към отсъствията като първи предупредителни признаци на потенциално прекъсване. Разработване на насоки за мониторинг може да предотврати влошаване на положението.
- Изграждане на партньорства с други местни организации и институции; доказано е, че мултипрофесионалният подход на практика е най-успешният. Добре е да се образува форма на мрежи с други училища, образователни институции, общини, фирми и т.н.
- Осигуряване на гъвкавост в прилагането на учебната програма.
- Премахване на съществуващите процедури при преместване от начално в средно училище и предаване на цялата информация за учениците в риск на новото училище.
- Застъпване на индивидуални форми на обучение. В дългосрочен план ползите са за всички дори ако съответните мерки са свързани с повишени усилия.
- Ангажиране на родителите или настояниците толкова често, колкото е въз-

можно. Това може да има положително въздействие върху работата на децата им. Възползване от офертите за помощ, които подкрепят училищата за изграждане на отношения с проблемни семейства.

- Осигуряване на необходимото обучение за всички учители, така че те да продължават да развиват своите умения и да усвояват иновативни стратегии (например диференцирано преподаване), за да могат да отговорят на различните нужди на учениците (например визуално, слухово, двигателно обучение, учене извън училище).
- Разработване на програми за насърчаване на четенето и писането, защото те имат положителен ефект върху всички предмети.
- Изграждане на система за управление на качеството.
- Установяване на наставничество, така че да се развиват отношенията на грижа за другия.
- Насърчаване на използването на информационните технологии, за да се интегрират учениците в по-голяма степен.

За учители:

- Осъществяване на място на голяма част от препоръките към училищните директори (наставничество, насърчаване на четенето и писането, индивидуална работа с учениците, справяне с отсъствията и др.)
- Създаване на приятна обстановка, в която са възможни социално обучение, активно слушане и грижовно наблюдение.
- Търсене на сътрудничество с колеги и подкрепа от външни институции, образователни институции, общини и работодатели.

В доклада са посочени също така и препоръки към родителите и учениците.

Източник:

Prävention von vorzeitigem Schulabbruch. Transnationaler Bericht

http://schoolinclusion.pixel-online.org/files/transnational_report/Transnational_Report_DE.pdf

Л. Дърмонова

МЕРКИТЕ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ НА АВСТРИЯ

В Стратегията „Европа 2020“ една от водещите цели е намаляване на дела на преждевременно напусналите училище под 10%. През май 2011 г. министрите на образованието на ЕС решават до края на 2012 г. да се разработят национални стратегии за намаляване на преждевременното напускане на училище. Стратегията трябва да включва трите основни направления - превенция, интервенция и компенсация. Въз основа на тези изисквания Австрия разработва Национална стратегия за предотвратяване на преждевременното напускане на образователната система.

Статистическите данни показват, че делът на преждевременно напусналите училище в Австрия е по-малък в сравнение със средното ниво на ЕС, а тенденцията от последните години е леко подобряване. Рискът от неучастие в образователната система е много неравномерно разпределен в съответствие с определени характеристики. Застрашени от отпадане са най-вече младите хора от ниските социално-икономически слоеве, с ниски образователни стремежи, както и тези с друг (първ) майчин език.

Стратегическа рамка за предотвратяване на отпадането от училище

Като рамка на стратегията за предотвратяване на отпадането от училище се използват структурните мерки, въведени в последните години от Федералното министерство на образованието, изкуствата и културата. Те включват:

Разширяване в национален мащаб на новото средно училище

За първ път от 50 години в Австрия се приема нов тип училище в общообразователната система - редовно средно училище (Neue Mittelschule - NMS). До учебната 2015-2016 година всички училища от първия етап на сред-

ното образование (основно общо образование - Hauptschule) трябва да се преобразуват в NMS, а пълното разширяване да се постигне през учебната 2018-2019 година.

Новото средно училище е за деца от 10 до 14 години и в него се въвежда нова култура на преподаване и учене. Диференциация и индивидуална подкрепа, както и ориентация към придобиване на умения са в центъра на образователната философия.

Въвеждане на стандартизиран, ориентиран към компетентностите, зрелостен изпит за средно образование

С въвеждането на новия изпит се изискват еднакви основни умения и се създават равни условия за всички ученици. През учебната 2014-2015 година за първ път в национален мащаб ще се проведе новият зрелостен изпит във втория етап на всички общообразователни средни училища (Allgemeinbildende Höhere Schulen - AHS), а през 2015-2016 учебна година - във втория етап на всички средни професионални училища (Berufsbildende Höhere Schule - BHS).

Разширяване на целодневното училище

До 2015-2016 г. съществуващите до момента места за целодневни грижи ще се разширят до 160 хил. и заедно с местата за детски градини ще достигнат 210 хил. Като принципи на училищата общините са най-важните партньори на федералното правителство при предоставяне на целодневни грижи.

Прилагане на образователни стандарти

С установените (от 2009 г.) образователни стандарти по немски и английски език и математика следва да се осигури дългосрочното развитие и качеството на образованието в училищата. Те са важен инструмент за развитието на преподаването и на-

сърчават основните умения на учениците. Ценната обратна връзка на базата на образователните стандарти се превръща в двигател на развитието на училището.

Въвеждане на нов тип гимназия (Neue Oberstufe) във втория етап на общообразователното средно училище

При Neue Oberstufe в центъра са индивидуализацията и целенасочената подкрепа, съсредоточаването върху интересите и талантите на учениците и осигуряването на основните умения. Разпределението на учебната програма в модули (вместо срокове) осигурява уплътняване на учебната среда и създава по-добър поглед върху всички дефицити в ученето. От учебната 2017-2018 година моделът ще се отнася за всички училища от десети клас нагоре.

Стратегическият триъгълник - мерки на ниво система, на училищно ниво и на индивидуално ниво

За да влезе изпълнението на стратегията в общественения дневен ред, са нужни координирани действия от страна на федералното правителство, отговорните министерства, провинциите, местните власти, социалните партньори. Без тези заинтересовани страни и партньори прилагането на стратегията е невъзможно. Стратегическият триъгълник система - училище - индивид се основава на подготвителната работа на рамката на ЕК - Политика за преждевременното напускане на училище (Early School Leaving - ESL). Чрез тази стратегическа рамка мерките могат да се разделят по направленията превенция, интервенция и компенсация, като границите между тях са частично размити и някои всеобхватни действия могат да се класифицират както като интервенционна мярка, така и като превенция. Разделянето им се използва предимно за по-голяма яснота по отношение на тяхната времева и структурна мрежа.

Цели:

- предотвратяване на бедността;
- оптимизация на образователните пъ-

теки;

- повишаване на образователните квалификации.

Това изисква, в допълнение към междуведомствената съвместна работа, сътрудничество между различните нива на образователната система, особено с учителите и външните консултанти, които разпознават отделния ученик и се опитват да оптимизират неговото образование съвместно с него и родителите му.

Примерно представяне на мерките на трите нива: система - училище - индивид

Управление (система)

- Широко внедряване на новото средно училище (Neue Mittelschule - NMS).
- Въвеждане на ориентиран към компетентността изпит за свидетелство за средно образование.
- Нов тип гимназия (Oberstufe Neu) във втория етап на общообразователните и професионалните средни училища с цел да се избегне повторението на клас и фокусът да е върху уменията.
- Разширяване на (цело)дневните грижи.
- По-малки класове, повече занятия в малки групи, индивидуализирано учене.
- Развитие и осигуряване на качеството в областта на професионалното ориентиране и консултиране.
- Насърчаване на четивната грамотност.
- Професионализация на училищното ръководство и училищното инспектиране.
- Въвеждане и прилагане на систематично управление на качеството в общото образование (Schulqualität Allgemeinbildung - SQA), аналогично на управлението на качеството в професионалното образование (QualitätsInitiative Berufsbildung - QIBB).

Организационно ниво (училище)

- Развитие на училището и преподаването в контекста на осигуряване на качеството (QIBB, SQA) с фокус върху на-

маляването на вътрешноучилищните коефициенти на отпадане.

- Ранно предупреждение за предстоящ риск за негативно завършване и подходящи подкрепящи занятия според нуждите.
- Наставничество, уроци, партньорско посредничество, програми за превенция на насилието, училищна социална работа в избрани локации в Австрия.
- Младежки коучинг като мярка срещу отпадането от училище и социалното изключване; междупрофесионално сътрудничество на консултантски системи.
- Участие на родителите като партньори в областта на образованието, например родителски кафенета или работа на терен с родители.

Индивидуално ниво

- Управление на ситуация (case management), както се предлага в национален мащаб в областта на младежкия коучинг от 2013 г.
- Младежки коучинг в триъгълника "родител-обучаващо предприятие-училище" - посредничество между предприятието и младите хора в случай на конфликт, ако е необходимо - и с участието на родителите и професионалното училище.
- Загължително посредничество при риск от отпадане от училище.
- Активна социална дейност; отворена работа с младежта.
- Производствени училища.

Направленията превенция - интервенция - компенсация

Превенция

Превенцията е насочена към всички ученици. В това направление се включват мерките, целящи повишаване на качеството на учене и преподаване в училището, и по този начин - подобряване на равните възможности. Основните превантивни мерки са:

- информацията, консултирането и ориентирането в образованието и профе-

сията (Information, Beratung und Orientierung für Bildung und Beruf - IBOBB);

- грамотността/укрепването на четивната грамотност.

Укрепването на грамотността допринася пряко за предотвратяване на слабото представяне в училище и оттам - за избягването на преждевременното напускане на училище. При насърчаването на уменията за четене от голямо значение е съсредоточаването върху индивида и/или групи, които имат специални нужди, в зависимост от техния социален, езиков, етнически произход или тяхната социализация според пола. Освен това е важно и усъвършенстването на учителите, за да могат да диагностицират и системно да подобряват необходимите умения.

Австрийските училища въвеждат специфично индивидуално обучение по отношение на формирането на устойчива мотивация за четене. Проектите варират от целенасочено четене в ранна детска възраст, през подкрепата на езиковото обучение в училище и предаването на основни умения в началното училище до съпътстващи мерки (като например педагогическа библиотека, семейна грамотност, награда за четене, срещи с писатели, изложения на издателите на учебници, онлайн четения, онлайн игри за четене).

- Подпомагане на учениците с мигрантски произход

Целта е последователно да се насърчават езиковите умения по майчин език (като първи език) и езика на преподаване (като втори език) на децата или на ученика. Важни са разширяването на наставнически проекти, подкрепата на училищата в справянето с езиковото и културното многообразие чрез предоставяне на експертни съвети, насоки за процесите за училищно развитие, както и предоставяне на информация и учебни материали.

- Насърчаване на професионализацията
Професионализацията на учителите при

работата в среда с културно многообразие и многоезичие също попада в областта на превенцията. Преди всичко учители, които от своя страна също са многоезични, могат да служат като модели за подражание за увеличаване на образователните стремежи на учениците с имигрантски произход, както и да оказват конкретна подкрепа.

В областта на професионалното образование (чиракуването) може да се спомене платформата за качествено обучение в чиракуването, където се предоставят новите ръководства за преподавателите/обучителите.

Федералната камара на труда (Arbeiterkammer - АК) също осъществява редица дейности в областта на кариерното ориентиране и предотвратяването на отпадането от образование. Предлагат се например учебни и информационни материали, подготовка за кандидатстване на ученици, консултантски услуги, бизнес симулационни игри, "Инициатива работен свят", повишаване квалификацията на учителите в областта на професионалното ориентиране, професионални и образователни изложения за ученици от 8. и 9. клас, информационни родителски срещи на тема "Накъде след 14 (години)?". Кариерният информационен център на Стопанската камара също предлага информация, консултиране, ориентация, браншови презентации, обучение за кандидатстване, бизнес услуги, услуги за родители, учители и завършващи ученици.

- Ранно предупреждение и ранна информационна система

Една съществена част от превенцията е системата за ранно предупреждение и ранната информационна система, която е в сила още от първия срок на учебната година. Целта е чрез ранна информация, обсъждане и консултиране, както и необходимите мерки за подпомагане, възможно най-рано да се подобрят оценките и да се стигне до успешно завършване. Широката гама от възможности за подкрепа включва например посещение на курс, индивидуална учебна програма по определена тема, училищна подкрепа за деца-

та, чийто майчин език не е немски, помощ в ученето за деца с увреждания или със слаба четивна, писмена и математическа грамотност.

Интервенция

Интервенцията е насочена към рисковите групи или индивиди, които получават подкрепа чрез целенасочени действия. Става въпрос за активиране на лични и социални ресурси за справяне с проблеми, които не могат да се преодолеят самостоятелно (например кризисна ситуация или избор на професия).

- Младежки коучинг

В допълнение към традиционните системи за насочване и съветване (консултанти, ментори, социални работници, училищни психолози) от 2012 г. се включва постепенно и младежкият коучинг. С него идва нова професионална група в областта на консултирането, работеща съгласно подхода управление на ситуация (case management). Това е една от ключовите мерки в рамките на настоящата цялостна стратегия и от 2013 г. се въвежда в цяла Австрия. Основната цел е да се мотивират застрашените от отпадане ученици да посещават възможно най-дълго училището, в което са, и да го завършат. В случай на нужда се предлага подходящ съпровод по време на прехода от училищната система в система за последващи действия, които трябва да доведат, доколкото е възможно, до устойчива интеграция. Младежкият коучинг е основан на принципите на доброволност (от страна на младите хора), насоки по отношение на ресурсите, силните страни и нуждите на всеки, ориентация в реалния живот, индивидуална грижа, както и ориентация с цел успешно завършване. Обхващат се ученици от 9. клас, както и напуснали вече училище под 19 години. Осъществява се с взаимодействието на консултантските групи, другите заинтересовани институции и бизнеса.

- Пропускливост на образователната система

В Австрия възможността за по-високи

нива на образование, включително и висше, е валидна за всички, независимо от вида завършено образование. За да се възползват ефективно младите хора от различните образователни пътеки и, ако е необходимо, да ги заменят, са въведени съответните мерки за осигуряване на качество в областта на ИОВВ (информация, образование и насоки за обучение и заетост). Младежният коучинг също допринася неориентираните и/или застрашените от отпадане от училище младежи да намерят мястото си в системата за образование и обучение.

Компенсация

Фокусът е върху специфични целеви групи от хора с явни дефицити или незавършили. Това са мерките, които чрез запълване на дефицитите целят насърчаване на когнитивните способности и по-нататъшно образование и заетост. Включват се също така мерки, които правят възможно да се компенсират липсата на образование или недостигът в предлагането (например в чиракуването).

- Програма за подпомагане

Между федерацията и провинциите е сключено споразумение за подпомагане на курсовете за обучение на възрастни в областта на основното образование/основните умения, както и курсове за завършване на задължителното училищно образование. Така подрастващите и възрастните без адекватна минимална квалификация получават подобри възможности за достъп до пазара на труда и до допълнителни курсове за обучение, както и за тяхната социална интеграция. От септември 2013 г. в цяла Австрия е в сила програмата за по-късно (безплатно) завършване на задължителното училищно образование. Финансирани са около 1700 места в размер до 6600 евро за всеки участник. Така в края на 2014 г. общо 5800 лица получават втори шанс - извън формалния начин - за завършване на задължителното образование. Програмата, която е на обща стойност 32,8 млн. евро, е за периода от 2012 г. до края на 2014 г. и е важен принос към стра-

тегията срещу преждевременното напускане на училище.

- Достъпен за възрастни изпит

Федералният закон за придобиване на завършено задължително училищно образование от подрастващи и възрастни влиза в сила от септември 2012 г. За пръв път формата на изпитване за придобиване на задължително образование е съобразена с нагласите и опита на хората, желаещи да завършат.

- Гарантирано обучение от федералното правителство и междуфирмената мрежа

Младите хора, които искат да стажуват/чиракуват, но не намират място в някоя фирма, могат да се възползват от гаранцията за обучение от федералното правителство. Всеки младеж до 18 години, който желае професионално обучение, получава гарантирано място за обучение - ако не в предприятието, то в междуфирмената мрежа.

- Производствени училища

Производствените училища предлагат подпомагане и развитие на уменията на младите хора в подобни на предприятията структури. По този начин те образуват мост между училището и работното място и са алтернативен инструмент за борба с изключването и дискриминацията на младите хора от пазара на труда.

- Пилотен проект "Ти можеш!"

Проектът, който като „добра практика“ обслужва цяла Австрия, предлага на нискоквалифицирани и слабо образовани хора без професионална квалификация възможност за признаване на неформално придобитите умения, както и придобиване на квалификация.

В контекста на превенцията на отпадането от училище в последните глави на стратегията са споменати по-нататъшните усилия в областта на развитието и осигуряването на качеството, както в общообразователните, така и в професионални-

те училища. Посочени са мерки за предотвратяване на неизпълнението на училищните задължения и за намаляване на училищните

отсъствия. Прави се преглед на възможностите за едно равнопоставено и компенсирано образование.

Източник:

Nationale Strategie zur Verhinderung frühzeitigen (Aus-)Bildungsabbruchs Österreich

http://www.bmukk.gv.at/medienpool/24401/schulabbruch_eslstrategie.pdf

Л. Дърмонова

МЕРКИ СРЕЩУ ЛИПСАТА НА УЧЕНИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ И ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ГЕРМАНИЯ

През 2010 г. е публикувано изследване на Университета в Кьолн и на Университета в Олденбург относно преждевременното напускане на училище и мерките срещу това в немското образователно пространство и в световен мащаб. Представена е и информация по темата от изследване на Университета „Галле-Витенберг“ в гр. Хале, публикувано през 2008 г.

През годините в Германия се развиват множество програми и проекти срещу преждевременното напускане на училище. Разработваните проекти са със съществено социално значение и със солидната подкрепа на федералното правителство.

Програма „Отказ от училище - втори шанс“

Експертни проучвания в Германия показват, че около 10% от учениците в страната отсъстват от часове в продължение на седмици, а понякога и на месеци. Програмата „Отказ от училище - втори шанс“ е финансирана чрез средства на Европейския социален фонд и на федералното правителство на Германия. След 2006 г. в страната се създават много младежки служби, които работят за мотивиране на учениците за постигане на добри учебни постижения и за предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Създават се много проекти на местно ниво, които целят да мотивират бягащите от часовете ученици да присъстват редовно на учебните занятия и по този начин да завършат успешно своето об-

разование. Развива се подходът „Управление на ситуация“ (Case-Management).

Най-важната цел на програмата е успешната интеграция на учениците, склонни към бягство от училище, в образователния процес. Реинтеграцията се постига чрез мощна програма, която насърчава пълноценното участие на децата в учебния процес и заздравява тяхната емоционална връзка с училището.

Постигането на основната цел на програмата изисква тясна интеграция на младежки услуги с различните партньори на местно ниво. От съществено значение е създаването на условия, които да гарантират пълноценното използване на институционалните ресурси в подкрепа на процесите на реинтеграция при младите хора. Важно също така е прилагането на следните инициативи при изпълнението на програмата:

- участие на училищата;
- съвместна работа със социални служби и организации;
- мрежово сътрудничество с образователни и други институции;
- при риск от лошо поведение на учениците - сътрудничество с полицията.

Изпълнението на програмата на местно ниво се осъществява чрез създаването на координиращи органи. Всеки координиращ орган трябва да прилага програмата на местно ниво, като поема координацията на всички оферти, необходими за академичната и социалната интеграция на ученика. Изпълнението на програмата изисква социалнопедагогическа работа не само с учениците, но и с

учителите. Желателно е да се поддържат връзки с местните мрежови организации. Важно е да се наемат хора на непълен работен ден, които да изграят ролята на придружаващи лица за отделните ученици. Координиращият орган създава електронна информация за всеки ученик. Тази мярка подпомага техническия контрол на ученика и прави възможна постоянната актуализация на данните. Приоритетните задачи на координиращите органи са:

- постоянна координация с всички специалисти, мрежови партньори и най-вече с учениците и техните родители;
- „управление на ситуацията“ за всеки ученик;
- координация при прилагането на концепцията за реинтеграция и осигуряване на приемственост по отношение на нея;
- осигуряване на стабилен контрол върху целия процес.

Местните институции, участващи в изпълнението на програмата, предлагат нематериални услуги на местния координиращ орган. Те са:

- съвети за насоките на работа;
- мониторинг и обучение на специалисти в областта на младежките служби и на учителите чрез редовно провеждащи се регионални конференции;
- наличен набор от инструкции за действие и препоръки във връзка с образователното и кариерното развитие на учениците, с активната работа с родителите и със сътрудничеството между училищата и службите за младежка помощ;
- създаване на форум за виртуална комуникация с цел допитване до професионалисти, участващи или вече участвали в подобни програми.

Проект „Превенция на липсата на ученическа ефективност и на ранното отпадане от училище“

Целта на проекта е да се събере информация за подходите, стратегиите и методи-

те за предотвратяване на преждевременното напускане на училище и тази информация да се преработи, така че приложението на тези методи да се използва по най-ефективния начин за подобрения в училищния живот.

Това се осъществява чрез три основни модула:

- идентифициране и развитие на иновативни методи и стратегии за превенция на ранното напускане на училище;
- подбор на избрани методи за финансиране;
- предоставяне на информация относно инициативите по осъществяването на проекта.

В проекта се разглеждат следните въпроси:

- Защо, въпреки че образованието е задължително, децата и младежите не посещават училище?
- Какви са последиците за по-нататъшното образование и обучение?
- Как може преждевременното напускане на училище да бъде надеждно предотвратено?
- Как може неефективните ученици да завършат училище успешно и да преминат в по-горния етап на обучение?
- Какви ще бъдат евентуалните резултати от прилагането на планираните мерки по изпълнението на проекта за осъществяването на достъп до професионално обучение на по-пасивните ученици?

Основата на този проект е създаването на виртуална мрежа за обмен на информация по учебните въпроси. Това проектно начинание е насочено към подобряване на условията за обучение в училище за младите хора, така че то да доведе до успех и да е добра основа за навлизане в сферата на професионалното обучение и на пазара на труда. Цел на проекта е да се създаде пространство за обмен на информация, която да дава полезни насоки за справяне с ранното отпадане от училище. Идеите за него трябва да се разпространяват на национални конференции, на регионалните събрания и чрез

електронни бюлетини и публикации. Чрез този проект се проявяват всички недостатъци на училищната система, на които се дължи липсата на добра комуникация между основните и средните училища, както и липсата на достатъчно ефикасен подход от страна на училищата към подобряване на социалните отношения в класовете.

Проект „Активно срещу бягствата от училище“

В Германия не са редки случаите на бягства от училище. Реакциите срещу това явление варират от училищни санкции (като глоби) до прилагането на активни полицейски мерки. Според проучване на Немския институт за младежта всеки трети ученик, който систематично бяга от училище, впоследствие извършва противообществени действия. Ангажимент на училището е да приложи активни мерки срещу тези тревожни явления. Проектът предвижда училището да реагира по възможно най-бързия начин на бягствата, преди да започне да се проявява девиянтно поведение. В осъществяването на проекта участват родители, както и младежки служби, специални служби по реда и сигурността, полицията и др. Активна мярка за развитието на тази инициатива е взаимодействие между училищата и определени организации (като например младежките служби).

Предимствата на проекта са:

- изключителна прецизност в осъществяването на проектните начинания;
- своевременно и ранна реакция на училището срещу изморяването на учениците и бягствата от училище;
- участие на извънучилищни партньори за осъществяване на проектните задачи (служби по реда и сигурността, полиция, здравни служби, служби за младежка помощ, лекари и др.);
- обединяване на различни видове ресурси за постигането на целите;
- координация на мерките чрез сътрудничество между всички ангажирани институции;

туции;

- по-високи шансове за успех в сравнение с други инициативи и проекти.

Проектът включва също така провеждане на интервюта с учениците относно тяхната мотивация за учене и степента им на умора от учебния процес, както и посещение на домовете и разговори с родителите относно поведението на техните деца в училище.

По-важните мерки за осъществяване на този проект са:

- участващите училища развиват добро и интензивно сътрудничество с родителите като им дават писмени съвети за тяхното поведение към децата им;
- училищата реагират гъвкаво на различни форми на неефективност на учениците;
- училищата получават контролен лист, който цялостно документира всички действия, предприети във връзка с досегашните начинания по проекта;
- начинанията по проекта се обсъждат подробно с участващите организации и при по-сериозна необходимост се взема решение за прилагане на помощни мерки;
- цели се също така отсъствията на учениците да се намалят до минимум като се акцентира върху отсъствията по болест, които лекарите да издават само при належащи случаи.

Проект „Успех“

Цел на проекта е насърчаване на децата в неравностойно положение и на немотивирани ученици да продължат обучението си, да развият интерес към учебния процес и да подсилват желанието си за учене. Проектът се прилага от 2001 г., като най-голям успех при осъществяването му има в гр. Вилинген Швенинген. Изисква се училищна социална работа на високо ниво. Сформират се извънредни класове от 12 до 16 човека, като особено висок е процентът на имигрантите и на децата, произхождащи от семейства в неравностойно социално положение. Тези уче-

ници се отличават с тежки училищни и лични биографии. Основната цел на преподавателите е да се укрепи личностното самочувствие на всеки ученик, да се увеличи мотивацията за учене и желанието за научно и професионално развитие в бъдеще. Приоритетна задача е да се развие способността за социална адаптация и да се предотврати преждевременното напускане на училище на тези млади хора.

Проект срещу преждевременното напускане на училище в района Лан Дил

В рамките на проекта се извършва точно и диференцирано документирание на всички отсъствия. Всяка постъпила информация се предава на класния ръководител. Първа стъпка е установяване на личен контакт с ученика, веднага щом се забележи, че прави неизвинени отсъствия. Целта е ученикът ясно да разбере, че учителят не е склонен да толерира отсъствия. За преодоляване на проблема с отсъствията понякога се налага да се включат социални работници и училищни психолози. Ако неизвинените отсъствия на ученика станат повече от пет, веднага се изпраща известие до училищното ръководство. Следващата стъпка е осъществяване на контакт с родителите и известяването им, че детето им по неизяснени причини отсъства от учебните часове.

Внимателното документирание на всички мерки също е важна стъпка за осъществяването на този проект.

В рамките на проекта работят представители на училищата, полицията, младежките служби и училищната медицинска служба. Участват и институции за семейно и образователно консултиране, които предлагат услугите си винаги, когато е необходимо. В случая много извънучилищни сектори допринасят за предотвратяване на бягствата от учебните часове и за преждевременното напускане на училище.

Важна цел на този проект е да се развие консултативна компетентност у учителите, така че да дават най-адекватните съвети на учениците и да вземат пра-

вилните решения във всякакви ситуации. В рамките на проекта се организират ролеви игри, чрез които се осмислят и анализират конфликти. Те изграждат умения за изглаждане на конфликтните ситуации, развиват се също така по-добри умения за комуникация между учители и ученици. Преподавателите намират „пътя“ към сърцето на всеки ученик и се приучват да го мотивират по най-добрия начин да развие своите заложби и да постигне високи образователни резултати.

В проекта е заложена много интересна идея: анализ на биография. Целта е да се обърне специално внимание на учениците и те да споделят своята „училищна биография“, като акцентът е върху това да се разбере кои точно са мотивите, поради които учениците нямат желание да посещават училище и бягат от учебните часове. Анализът, направен след прилагането на проекта, води до извода, че основните причини за липсата на ученическа ефективност и за бягството от учебните часове са:

- нелегалност на семейството поради емигрантски причини;
- прекомерни изисквания за работа от учениците поради загуба на някой член от семейството;
- липса на семеен контрол върху детето заради прекалена професионална заетост на родителите;
- прекалени грижи за по-малки братя и сестри пак поради професионалната ангажираност на родителите;
- липса на мотивация за учене заради изключвания и честа смяна на училища.

Прилагането на този проект вече доказва своята ефективност и наистина спомага за точното изясняване на причините и подбудите за липсата на ученическа ефективност.

Инициативата „Младежта има бъдеще - никой не е изгубен“ (регионални мрежи за подкрепа за индивидуално професионално ориентиране за ученици)

Основната цел на тази инициатива е уче-

ниците да се ориентират колкото се може по-рано каква професия ще практикуват в бъдеще, за да са мотивирани да посещават училище и да изявяват максимално своите способности и заложи. Стратегията включва няколко основни опорни точки:

- Ранно начало на професионалното ориентирание на ученика с цел да се изгради нужното съзнание за избор на професия и да се засилят индивидуалните перспективи за професионална кариера.
- Създаване на регионални образователни мрежи, които работят съвместно в интердисциплинарен план, за да се насърчи, засили и подкрепи научното развитие на учениците в съответствие с техните способности.
- Повече съпричастност и отзивчивост към проблемите и страховете на младежите от бъдещето.
- Отделяне на нужното внимание на младите хора с идеята, че те са бъдещето на обществото; признаване, че тяхното развитие и възпитателният процес като цяло са бъдещ капитал за една нация.

Основните цели са:

- Преодоляване на ученическата неефективност и увеличаване на мотивацията у учениците чрез методи на обучение, които са ориентирани към определени целеви групи ученици (необходимо е да има специално подготвени преподаватели, които да насърчават изявата на индивидуалните дарби и таланти у децата и така да спомагат за избора на професия при младежите).
- Подробно запознаване на учениците с възможностите за професионално развитие в отделните региони на страната чрез специални обучения, лекции и семинари.
- По-ефективно използване на съществуващите научни ресурси, координация на дейностите за професионално ориентирание, както и оптимизиране на сътрудничеството между всички заинтересовани страни.
- Насърчаване на учениците за участие в

проекти, свързани с тяхната бъдеща професионална реализация, с цел да се увеличи активността на децата и да се развият у тях качества като иновативност и изобретателност.

- Изграждане на регионални групи за професионално ориентирание на ученици под ръководството на държавни училищни служби.
- Максимално добра подготовка от страна на преподавателите с цел учениците да получават възможно най-високи резултати в училище и да постигнат отлични постижения, които да са им в помощ за бъдещата кариера.
- Максимално намаляване на броя на преждевременно напускащите училище ученици.
- Систематично водене на училищна документация, която по най-добрия начин да отразява успеваемостта и способността за постигане на резултати от учениците.
- Полагане на целенасочени усилия към самооценяване и заздравяване на чувството за отговорност у учениците.
- Родителите като мотивиращ фактор за образователното развитие на детето.
- Създаване на специални курсове за професионално ориентирание за ученици.

Инициативите по този проект през годините се финансират от Федералното правителство на Германия и доказват своя успех за предотвратяване на преждевременното напускане на училище и за избора на професия у младежите.

Категорично може да се каже, че германската образователна политика доказва своята ефективност за намаляване на броя на преждевременно напускащите училище млади хора. За да има още по-голям успех в посочената област обаче, мерките за предотвратяване на това явление трябва да се прилагат от по-голям брой училища и да станат основен приоритет на образователното министерство.

Източници:

1. Entwicklung von Umsetzungskonzepten für Maßnahmen zur Vermeidung von Schulversagen und Senkung des vorzeitigen Schulabbruchs

http://www.bildung-lsa.de/files/f92caaf3cbb5366aae2e557b2ae29152/Str_Sen_Schuabqu.pdf

2. Dropout aus der Schule - Empirisch abgesicherte Risikofaktoren und wirksame pädagogische Maßnahmen

<http://www.psychologie-aktuell.com/fileadmin/download/esp/3-2010/hennemann-20101201.pdf>

П. Главеев

БОРБАТА СРЕЩУ ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ ВЪВ ФРАНЦИЯ

Във Франция борбата срещу отпадането от училище е приоритет. Задача на училището е да осигури на младите хора равни възможности за изграждане на професионална кариера и успешен живот в обществото. Министерството на образованието поставя две ясни цели: по-ефективно да се попречи на отпадането от училище, за да се намали до 2017 г. наполовина броят на учениците, които напускат без квалификация образователната система, и да се улесни връщането в училище на младежите, които вече са го напуснали, като се предлага решение за повторно включване в обучението на 20 хил. от тях до края на учебната 2013-2014 година. Мерките са насочени към две възрастови групи: под и над 16 години.

БОРБАТА СРЕЩУ ОТСЪСТВИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ ПОД 16-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ (ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОБРАЗОВАНИЕ)

Всички млади хора под 16 години имат право на образование, както и задължението да учат старателно. За постигането на успех в установяването и предотвратяването на отпадането от училище се предпочитат иновациите и експериментите.

Да се разбере положението на ученика, за да поднови обучението си

Когато един ученик напуска училище, целта е обучението му да се възобнови. Образователната общност създава тогава специален мониторинг: групи за превенция и звена за наблюдение. Необходимо е да се разбере

положението на ученика, за да се координират предстоящите образователни дейности. Семействата също се ангажират. Компютърните приложения в рамките на институциите позволяват да се следи поемането на отговорност от всеки ученик.

Нов план за превенция и борба срещу отсъствията

Отсъствието е една от първите стъпки в един процес, който може да доведе до отпадане от училище. Борбата срещу отсъствията допринася за превенцията на отпадането и остава приоритет.

Механизмът, чрез който се прилага превантивната мярка е сложен и включва следните стъпки: предупреждаване на родителите, следва изпращане на покана за среща, а след това възможност за санкции. Родителите, според законодателството от 1882 г., могат да бъдат санкционирани, в случай че не осигуряват присъствието на децата си в училище. Законът от 31 януари 2013 г. изменя механизма на борбата срещу отсъствията, предвиден в закона Сиоти (законът носи името на вносителя си Ерик Сиоти), премахвайки процедурата за спиране на семейните надбавки, както и договора за родителската отговорност. Този нов механизъм се фокусира върху диалога с родителите на ученика, който се осъществява в дух на сътрудничество. Целта е да се помогне на родителите при появата на първите отсъствия.

Новият план за превенция и борба срещу отсъствията, целящ да допълни съществу-

ващата система - предупреждение на родителите, а след това санкция - се въвежда по време на учебната 2013-2014 година. Той се съсредоточава върху два принципа:

- многообразие, т.е. вземат се предвид многобройните причини за отсъствията и участие на всички заинтересовани страни в областта на образованието, вкл. семейства, служители в образователната система, сдружения, популярни образователни движения, асоциации и др.
- оперативност при изпълнение на мерките за подпомагане на родителите, тъй като борбата срещу отсъствията е ефективна само ако се изпълнява незабавно. Механизмите за подпомагане на родителите трябва да се приложат при отбелязване на първите отсъствия. В случай че ученикът преустанови да посещава училището, новата мярка въвежда процедура за подпомагане на родителите, фокусирана върху институцията за училищно образование, като се посочва образователен съветник за всеки конкретен ученик.

Експериментът "последната дума на семействата", засягащ ориентирането на ученика в края на третата година в колежа

Усещането на много ученици, че са "заклучени" в избора си при ориентирането, често пъти принуждавани и неподготвени, е сред водещите причини за отсъствията. Експериментът стартира през септември 2013 г., като се дава на семействата последната дума при ориентирането на детето им в края на третата година. Той има за цел да подобри образователния успех, предизвиквайки участие и ангажираност от всеки ученик при определяне на образователната му кариера.

Наблюдаване на ориентирането на учениците

Наблюдаването на ориентирането на ученика е важно, за да се предотврати ранното напускане на училище. Целта е да няма

ученик, който да не е взел решение в края на процедурите за разпределение.

Многобройни механизми са в помощ на преподавателския състав :

- Учениците могат да получат индивидуална помощ, опреснителни курсове във втория цикъл на основното образование (le cours moyen première année - CM1, le cours moyen deuxième année - CM2) и образователна подкрепа в училищата с приоритетно обучение.

Персонализирана помощ за ученици в затруднено положение

Учениците, които срещат трудности при обучението, получават със съгласието на родителите си персонализирана помощ два часа седмично.

Помощта се осигурява от учителите, в много малки групи и според организация, избрана от училището.

Опреснителни курсове по време на училищните ваканции

Учениците в CM1 и CM2, които се нуждаят, могат да посещават безплатни опреснителни курсове по време на училищните ваканции.

Провеждат се три сесии през училищните ваканции: една седмица през пролетта, първата седмица на юли и последната седмица на лятната ваканция.

Тези курсове продължават пет дни, по 3 часа дневно. Те дават възможност за награждане по основните предмети: математика и френски език. Провеждат се в училищата в групи от по пет или шест ученици от учители доброволци. Съдържанието се определя в съответствие с нуждите на всеки ученик.

В края на курса се изпраща оценка за напредъка на ученика до класния ръководител и семейството.

Образователно подпомагане в училищата с приоритетно обучение

Политиката в областта на приоритетното обучение има за цел да се намалят ефектите от социалните и икономическите неравенства върху образовател-

ните постижения. През учебната 2012-2013 година приоритетното образование включва училища и колежи за амбиция, иновации и успех (Programme des écoles, collèges et lycées pour l'ambition, l'innovation et la réussite - ECLAIR), където са концентрирани учениците със социални и образователни затруднения, и мрежите за учебни постижения (Les réseaux de réussite scolaire - RRS), в които се приемат ученици от по-хетерогенни социални общности.

Образователната подкрепа е допълнително предложение към задължителното образование. Тя е насочена към ученици доброволци от всички колежи и основни училища с приоритетно обучение. Учениците се занимават след училище.

Този механизъм включва: насочено обучение; практикуване на спорт; художествени и културни дейности; засилено практикуване на разговорни езици.

- Персонализираната подкрепа позволява на учениците от шестата година да затвърдят и да задълбочат своите умения и да усвоят методите на работа в колежа. Тя се практикува в класа и на малки групи.

Подкрепата продължава два часа в седмицата и има за цел да помогне на ученика при организиране на неговата работа, за да се чувства като ученик в колеж, и да му предложи помощ или по-задълбочено учене.

- Образователната подкрепа се състои в приемането на ученици след часовете, за да им се предложи помощ при подготовката на домашните и уроците, да се засили практикуването на съвременни езици, културни и артистични дейности или спортни дейности.

Помощ при подготовката на домашните и уроците

Учениците могат да задълбочат извършената работа в клас; да подготвят домашните с помощта на учителите; да получат помощ, когато е необходимо.

Дейностите могат да се комбинират

и да бъдат: методическа помощ, четене, работа върху интердисциплинарен проект, търсене на документи, научни семинари, практикуване на съвременни езици (особено английски език в колежа).

Спортни дейности

Учениците имат възможност да се запознаят с различни спортни дейности, които се предлагат, вкл. от спортната асоциация на колежа.

Артистични и културни занимания

Предвидени са всички области и всички форми на изкуството и културата. Предложението зависи от възможностите на училищата, културните институции и външните заинтересовани страни.

Практика по информатика, мултимедия и документален филм

Образователната подкрепа може също да насърчи достъпа на учениците до основните технологии по информатика и комуникация и да даде възможност за широка и разнообразна употреба на инструменти.

Улесняване на тези практики

Достъпът до центъра за документация и информация (Le centre de documentation et d'information - CDI) или библиотечно-документационния център е улеснен през часовете, определени за образователна подкрепа.

Персонализираната програма за образователен успех (Programme personnalisé de réussite éducative - PPRE)

- PPRE е координиран план за действия, предназначен да отговори на нуждите на един ученик, когато се вижда, че той не може да овладее основните знания и умения. Тя се предлага в основното училище и колежа.

PPRE се разработва от учителския състав, обсъжда се с родителите и се представя на ученика. Тя се фокусира основно върху френски, математика, а в колежа и върху първия чужд език.

- Учениците, които се обучават за придобиване на професионална квалификация,

получават персонализирана подкрепа, включена в графика им, в рамките на новата професионална кариера.

Персонализираната подкрепа цели:

- подобряване на нивото на учениците по основните предмети (напр. разбиране и изразяване на френски език);
- оказване на методологическа помощ (обучение за водене на бележки и търсене на документи);
- изготвяне на повторно ориентиране чрез задълбочаване на една дисциплина (математика), подготвяне на учениците за изпити и конкурси и подпомагането им при затвърждаване на техния професионален проект.

- Междинни механизми (класове и ателиета) приемат ученици от колежа или лицей, намиращи се в процес на отхвърляне от образователната институция, което може да доведе до сериозни и повторни нарушения на процедурните правила, хронични неоправдани отсъствия, дълбока демотивация в процеса на учене или отпадане от училище.

През 2010-2011 учебна година около 8880 ученици посещават 311 междинни класа и 143 междинни ателиета. Двата механизма имат едни и същи цели, но се различават в партньорството и продължителността на престоя.

- Благодарение на „Отворено училище“ младите хора са добре дошли в колежи и лицей по време на училищните ваканции, а по време на учебната година - в сряда и събота.

Инициативата „Отворено училище“ подобрява отношенията между младите хора и възрастните и създава в училището климат на доверие. Тя позволява на новите ученици, особено на тези от шестата година в колежа, да се адаптират по-лесно и да изградят по-добро отношение към усвояването на знания.

Дейностите в областта на образованието, културата, спорта и развлеченията, които се предлагат, зависят от об-

разователния проект, интегриран в проекта на училището.

Инициативата се основава на доброволчеството на директора, членовете на образователния екип и всички заинтересовани страни, участващи в нея.

- Секциите за адаптирано общо и професионално образование (Les sections d'enseignement général et professionnel adapté - SEGPA) са предназначени за ученици, чиито затруднения в ученето са тежки и трайни. В колежа и лицей този вид обучение се организира и разпространява в по-голямата част от регионалните институции за адаптирано обучение (Les établissements régionaux d'enseignement adapté - EREA).

SEGPA дава възможност на учениците едновременно да придобият основни знания и умения, постепенно да си изработят план за обучение и да се подготвят за обучение с цел получаване на диплома. В края на трети клас на SEGPA предложението за обучение се анализира в рамките на картата за обучение в квалификация. На учениците се предлагат различни възможности за достъп до квалификация ниво V. Повечето ученици избират да продължат обучението си в професионален лицей или център за обучение в занаят (Les centres de formation d'apprentis - CFA).

- Институциите за повторно включване в учебната дейност (Les établissements de réinsertion scolaire - ERS) приемат ученици от колежа, които нарушават реда и чие поведение пречи на работата на класа и училището. Те предлагат в продължение на една година скъсване с обичайния начин на живот и настаняване в интернат.

Директорът на училището може да предложи, въз основа на решение на дисциплинарния съвет, преместване на ученик в ERS. Директорът по образователни услуги в образователния окръг взема решението за преместването, след като се консултира с комисията на департамента.

Необходимо е съгласието на ученика и неговото семейство.

След една година обучение в ERS комисията на департамента, в съгласие с преподавателския състав, предлага по-нататъшно образование в колеж, лицей или обучение в занаят. Ученикът не се връща в предишната си институция, тъй като той е изключен оттам за постоянно. Може да се допусне задържане в ERS допълнително за още една година. Направената равностойност след една година приложение на тази мярка показва, че повече от 93% от учениците се реинтегрират в редовен курс на обучение.

Програмата за преподаване в ERS е идентична с тази в колежа.

Педагогическият и образователният проект е създаден, като се има предвид състоянието на ученика. Обучението трябва да даде възможност на учениците:

- да усвоят общата база от знания и умения;
- да осъзнаят важността на спазването на правилата в обществения живот и в училище;
- да изградят план на обучение и ориентиране.

Затова се прилагат специфични методи на преподаване и персонализирана програма за обучение:

- прави се оценка за всеки ученик при пристигането;
- извършва се седмична оценка на всеки младеж от учителите и възпитателите;
- води се бележник за индивидуален мониторинг, където се описва предлаганото обучение на учениците и техните дейности. Той показва наблюдавания напредък, особено в поведението, и позволява събирането на обратна информация от учениците за извършваното обучение.

Редовният диалог с родителите е ключов елемент за успешната реинтеграция.

Организацията на деня в училище трябва да е адаптирана към учениците:

- едната половина на деня е посветена на уроците по различни дисциплини;
- през другата половина на деня учениците участват в спортни и културни дейности и семинари за гражданското поведение и грижите за здравето;
- в късния следобед се предлага образователна подкрепа и посещение на ателиетата.

Признаване на уменията е предвидено в края на цикъла чрез дипломи и сертификати. Институциите могат да предложат:

- сертификат за общо образование (Le certificat de formation générale - CFG);
- национален сертификат (Le diplôme national du brevet - DNB);
- училищна диплома за безопасност по пътищата (Les attestations scolaires de sécurité routière - ACCP);
- удостоверение за компютърни умения и интернет (Le brevet informatique et internet - B2i);
- спортни свидетелства и др.

От есента на 2015 г. нов индивидуален маршрут за информация, насоки и откриване на икономическия и професионалния свят се предлага на всеки ученик от шестата година. Целта е да се помогне на ученика да развие своя проект за образователно и професионално ориентиране и да изясни своя избор. Индивидуалният маршрут също така трябва да му позволи постепенно да се запознае с икономическия свят и бизнеса, за да развие дух на инициативност и предприемачески умения.

БОРБАТА СРЕЩУ ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ НА УЧЕНИЦИ НАД 16-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ (СЛЕД ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОБРАЗОВАНИЕ)

Сложно явление, множество причини

Отпадането от училище е сложно явление. Докладът относно задачата за борбата с отсъствията и отпадането от учили-

ще, публикуван през 2011 г., подчертава основните причини за това явление, от което особено уязвими са учениците в професионалното образование. Те са:

- усещането от много ученици, че са не подготвени при избора на образователна кариера;
- прекомерното възползване от мерки като повтарянето и изключването от курса на обучение, към които се прибегва дори и при незначително затруднение или малко изоставане;
- тенденцията към подценяване на училището и работата;
- влиянието на социалната и семейната среда.

Борбата срещу отпадането в учебните институции

Превенцията на отпадането се основава главно на изпълнението на няколко действия: план за превенция на неграмотността, персонализиране на образователната пътека, реформи в лицей, борба срещу отсъствията, превенция на насилието. Тези действия позволяват повече млади хора да получат диплома в края на образователния етап и да се ограничи преждевременното напускане.

Училището прилага подходящи мерки за предотвратяване на отпадането на младите хора над 16-годишна възраст. Училищният план отчита тази борба. Включени са всички членове на училищната общност и са привлечени семействата. Педагогически иновации помагат на учениците да намерят пътя към успеха.

В зависимост от положението на ученика целта е той да се постави отново в положителна динамика по отношение на обучението чрез специфичните механизми:

- Въвеждането в лицей от втората до последната година на персонализирана подкрепа 2 часа седмично като основна мярка. Тя подпомага ученика за постигането на успех в обучението и развиването на самостоятелност.

- Преходните курсове в лицей дават на мотивираните ученици необходимата подкрепа да изградят свой план за образователна кариера и ако е необходимо, да го променят. Опреснителните курсове целят да се избегне повторението на клас от учениците, които срещат определени трудности в обучението. Наставничеството е персонализирано наблюдение на един ученик или група от ученици от един учител, вкл. учител библиотекар, или главен съветник по образованието. Наставникът съветва и насочва ученика доброволец през цялото му обучение в лицей. Той му помага да изгради образователната си кариера. Техният диалог цели да се създадат условия, които позволяват на ученика да стане самостоятелен в избора си.
- Главните учители провеждат с всеки ученик интервю за професионално ориентиране. През втората година в професионалния лицей той излага своите очаквания и е информиран за неговата професионална област.
- Възобновяването на първоначалното обучение е възможно в рамките на микро-лицеите и други иновативни структури. При създаването на микро-лицеите се използва двоен подход чрез механизмите за втори шанс и експерименталните училищни структури. Те са подходящи решения за отпадналите ученици, които могат след няколко седмици или след няколко години прекъсване да възобновят образованието си.

Нуждата от по-засилени действия срещу отпадането от училище

Законът за преустройство на училището от 8 юли 2013 г. (La loi d'orientation et de programmation pour la refondation de l'École de la République) определя областите на действие на борбата срещу отпадането от училище:

- превенция на отпадането: да се работи срещу отпадането още от основното образование, да се действа още при появата на първите признаци, без да се

изобличава гетето.

- създаване на реален диалог на сътрудничество: борбата срещу отпадането налага партньорство между училището, административните единици и обществените организации, за да се въздейства върху всички аспекти, които довеждат до отпадането.

Мисията за борба срещу отпадането от училище (La mission de lutte contre le décrochage scolaire - MLDS)

Дейността в рамките на мисията за борба с отпадането от училище допринася за постигането на няколко цели:

- да предотврати отпадането от училище;
- да улесни достъпа до образование и квалификация;
- да допринесе за осигуряване на образователна пътека.

Персоналът на MLDS упражнява с предимство консултантска и експертна дейност в проектиране на обучението пред служители в образованието, управлението и лидерството на ниво училище и ведомство. Той също така осигурява поредици от обучения на младите хора в подпомагачи и ремобилизиращи действия, които се осъществяват в училищата.

В областта на превенцията персоналът на MLDS поставя в услуга на мрежите Квалификация Обучение Заетост (Formation Qualification Emploi - FoQualE) своята компетентност в областта на консултирането, експертизата и проектирането на обучението.

Персоналът на MLDS участва съобразно с центровете за информация и документация (CIO) в оценяване на нуждите от обучение и подкрепа на младите хора. Той помага да се изясни предложението за обучение и услуги, до които младежите могат да получат достъп. Освен това е в състояние да предложи решения в рамките на FoQualE мрежите.

МЕХАНИЗМИ ЗА МЛАДИТЕ ХОРА, КОИТО СА ОТПАДНАЛИ ОТ УЧИЛИЩНАТА СИСТЕМА

Междуведомствена система за обмен на информация

От 2011 г. Междуведомствената система за обмен на информация (Le système interministériel d'échanges d'informations - SIEI) регистрира младите хора, които напускат образователната система без диплома. SIEI идентифицира тези младежи не въз основа на декларативна информация, а чрез засичане на бази данни на национално и междуведомствено равнище (национално образование, селско стопанство, CFA и др.). Два пъти в годината тези списъци се изпращат на платформите за мониторинг и подкрепа за отпадналите младежи.

Платформи за мониторинг и подкрепа на младежите, напуснали училище

Почти 360 платформи за наблюдение и подкрепа на младежите, отпаднали от училище, предоставят решения за връщане към обучение или подготовка за пазара на труда.

Властите са задължени да наблюдават младите хора между 16-18 години, без диплома и безработни, така че никой от тях да не остане извън образователната система, интеграция или подкрепа за заетост.

Платформите за мониторинг и подкрепа на отпадналите младежи са начин за координиране на местните участници в обучението, ориентацията и социалното включване на младите хора. Училищата, MLDS, центровете за информация и ориентация (Les centres d'information et d'orientation - CIO), местните представителства (Les missions locales - ML), училищата за втори шанс (Les écoles de la deuxième chance - E2C), селскостопанските институции, публичните институции за закрила, структурите за обучение на възрастни (Greta) в почти всички професионални направления, центровете за обучение в занаят (CFA), бюро за младежка ин-

формация (Le bureau d'information jeunesse - BIJ) и местните власти са партньори.

Мрежата Обучение Квалификация За-етост (FoQualE)

FoQualE представлява продължение на действащите доскоро мрежи "нова възможност" и ги заменят. Те са разпръснати по територията на цялата страна с цел да предоставят решения, подходящи за профили-те на младежите.

В обхвата на действие на платформа-та за мониторинг и подкрепа на отпадна-лите младежи, мрежите FoQualE обединяват институциите и механизмите в рамките на националното образование, които са в съ-стояние да приемат отпадналите младежи.

Всеки отпаднал младеж поема отговор-ност в рамките на тези нови мрежи да сключи договор „квалификация - обучение - зае-

мост." След интервю с психолози и персона-ла на MLDS с цел да направи оценка на своите нужди, умения и образователно ниво, на младежа се предлага решение за връщане об-ратно в образованието. Той се придружава от настойник по обучението през целия курс.

Ако основната цел на образованието е да се предотврати отпадането от училище, като се насърчава успеха на всички ученици, то самото образование трябва да е в съ-стояние да предостави конкретни решения на младите хора, които напускат училище без диплома и придобито ниво на квалификация.

Законът за основно преустройство на училището уточнява, че: "Всички млади хо-ра, които напускат образователната систе-ма без диплома, получават допълнително вре-ме за обучение с цел получаване на квалифи-кация, което може да се използва при опре-делени с наредба условия."

Източник:

La lutte contre le décrochage scolaire

<http://www.education.gouv.fr/cid55632/la-lutte-contre-le-decrochage-scolaire.html>

Н. Колева

ПОДХОД И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В ХОЛАНДИЯ

В доклад на Министерството на обра-зованието, културата и науката се предс-тавя политиката на страната за предотв-ряване на преждевременното напускане на училище. Данните в него обхващат 2011-2012 г. Определени са и целите на страната за периода до 2016 г.

Преждевременното отпадане на ученици-те е икономически, социален и индивидуален проблем. Всеки млад човек има свои собст-вени цели, желания и амбиции, а по-доброто образование увеличава вероятността той да ги постигне. Младите хора имат по-добри перспективи на пазара на труда, ако приме-жават базова квалификация. В Холандия за преждеременно напуснал се счита всеки млад човек между 12- и 23-годишна възраст, кой-то не ходи на училище и не е постигнал ба-

зова квалификация.

Превенция

Подходът, който Холандия прилага за справяне с проблема, е „превенцията е по-доб-ра от лечението". Отбелязва се, че безрабо-тицата сред младежите в страната е леко увеличена по време на неотдавнашната кри-за, но в действителност е относително нис-ка спрямо съседните страни, отчасти пора-ди намаляване на дела на ранно отпадналите от училище. Проучванията показват, че завър-шването на училище оказва ефект върху на-маляването на броя на престъпленията и дру-ги посегателства върху собствеността. За постигането на дългосрочен успех намаля-ването на броя на преждеременно отпадна-лите ученици се превръща в един от основ-ните процеси в училищата и общините. Той

изисква дългосрочна перспектива, системни усилия и ресурси, интегриран подход с акцент върху превенцията и стегната организация на регионално ниво. Всички различни звена във веригата - образование, пазар на труда и грижа за младите - трябва да формират добра основа за превенция на отпадащите от училище.

Цели и резултати

Целта на ЕК е до 2020 г. да се намали средният дял на преждеременно напускащите училище до под 10%. В сравнение с тази цел, Холандия се стреми да постигне 8% през 2020 г. Правителството взема решение за по-амбициозен резултат - до 2016 г. броят на преждеременно напусналите училище да не надвишава 25 хил.; до 2012 г. постигната цел е до 35 хил.

Сравнена с други европейски страни, Холандия се представя добре. През 2012 г. средният дял на отпадналите ученици в ЕС-15 намалява до 13,7%, а страната бележи спад до 8,8%, което я прави един от лидерите в Европа в справянето с проблема.

В политиката на Холандия за предотвратяване на преждевременното напускане на училище се открояват два периода, за които са определени националните цели. През първия период (до 2012 г.) са предприети редица национални мерки, чието действие продължава и през следващия период (до 2016 г.).

НАЦИОНАЛНИ МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ЦЕЛТА ДО 2012 ГОДИНА

От 2007 г. превенцията за преждевременното отпадане на учениците от училище е приоритет на политиката на Холандия. Програмата „Стремеж за намаляване нивата на преждеременно отпадналите от училище“ се прилага успешно на национално ниво посредством следните мерки:

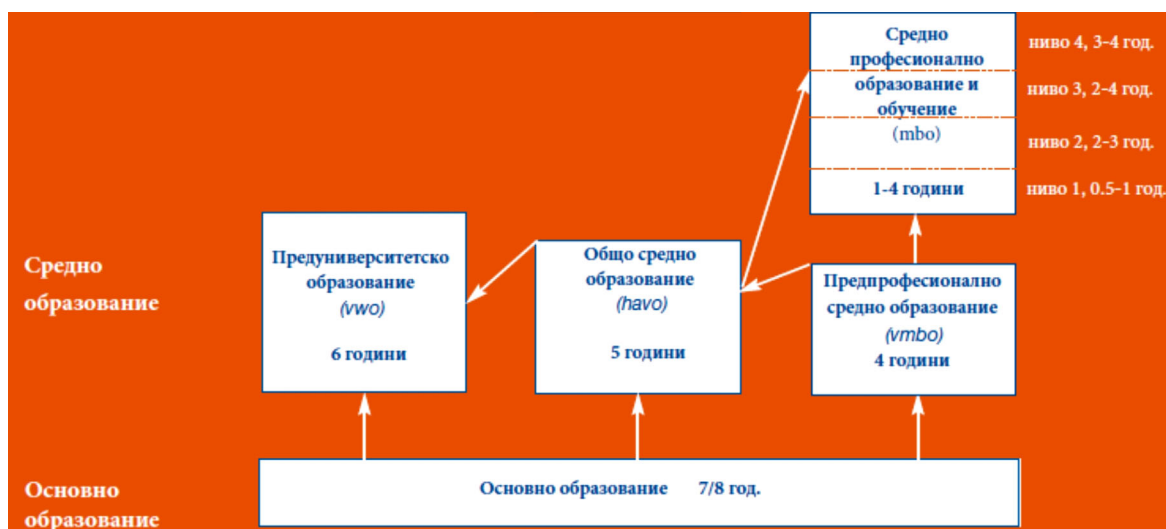
Задължителна квалификация

На 1 август 2007 г. в страната е въведено задължение за придобиване на образователна квалификация. Младите хора трябва да останат в образователната система до 18-годишна възраст, докато не постигнат най-малко базова квалификация (т.е. поне втора степен на средно общо образование (HAVO), предуниверситетско образование (VWO) или второ ниво на средно професионално образование (MBO).

Персонален образователен номер

Учениците разполагат с персонален образователен номер, чрез който се проследява тяхното образование. Всеки ученик, който учи в публично финансирано средно или средно професионално училище, се регистрира в базата данни, съдържаща основна информация за ученика (BRON) с уникален номер, име, адрес, дата на раждане, име и вид на училището, в което учи. Когато един младеж

Схема на средното образование в Холандия

вече не е регистриран в BRON, той се счита за преждевременно отпаднал от училище. Тази система позволява по-добро статистическо измерване на нивата на отпадащите и данните от нея са достъпни на национално, регионално, общинско и училищно ниво. Данните от BRON могат лесно да се свържат с други социално-икономически показатели от дадена област, град, населено място (вкл. състав на населението, процент на местните жители и представителите на етнически малцинства, нива на безработица, лица, получаващи обезщетения и др.).

Дигитален портал за отсъствия

От 1 август 2009 г. по закон всички училища са задължени да регистрират отсъствията на учениците в специално създаден портал Digitaal verzuimloket. Чрез този механизъм значително се подобрява проследяването на учениците, които бягат от училище или отпадат преждевременно. Бягането от училище и отсъствията често са признаци, че един ученик попада в рисковата зона за отпадане от училище, като се дава възможност на тези, които са в контакт с него - училището, родителите и отговорникът по посещаемостта в училището - да реагират бързо и ефективно.

Целта на портала Digitaal verzuimloket е да се използва опростена, компютризирана процедура за отчитане, позволяваща насочване на време и усилия към проблема с бягането на децата от училище. Данните от портала дават възможност за изготвяне на месечни доклади за ученици, които „отсъстват“ или са „отписани от училището, без придобитата основна квалификация“. Прозрачността на тези данни позволява на средните училища и общините да определят същността на проблема и да предприемат съответните действия.

Кариерно ориентиране и насочване

В страната е изготвен план за действие, свързан с кариерното ориентиране и насочване. Една от основните причини за отпадането от образователната система е неправилният избор на образователна прог-

рама. Счита се, че учениците или се затрудняват да направят правилния за тях избор и нямат точна представа за професията, която са избрали, или не са наясно какво е състоянието на пазара на труда.

Кариерното ориентиране и насочване обхваща широк спектър от дейности, подпомагащи младежите в избора им на подходяща програма за обучение или професия, а планът за действие включва наставничество, обучение и индивидуално насочване. Осъществява се пряка връзка с бизнеса и индустрията, а стажът гарантира на младежите добри перспективи на пазара на труда.

Прехвърляне в последваща образователна програма

Наблюдава се намаляване на броя на преждевременно напусналите училище след преминаването им от средно предпрофесионално (VBO) към средно професионално образование. Прехвърлянето в последваща образователна програма в друго училище изглежда е основно препятствие за учениците в средното предпрофесионално образование. Някои от тях дори не успяват да се запишат в училищата за средно професионално образование. Много от учениците, които успешно се записват в такава програма, отпадат през първите няколко месеца в новото училище.

През август 2008 г. стартира експериментът "VM2", в който не е необходимо учениците от средното предпрофесионално образование, желаещи да се прехвърлят в програма за средно професионално образование, да отиват в друго училище. Целта на експеримента е да се даде възможност на повече ученици да придобият основна квалификация за средно професионално ниво, като продължават да се обучават по същия педагогически и дидактичен подход от учители, които вече познават. През юни 2011 г. първите успешно завършили ученици получават своите дипломи.

Организация на грижата за учениците

През последните години връзката между образованието и грижата за учениците в

училищата и по райони се засилва, като важна роля за това има ръстът на координаторите на грижите за учениците. През 2010 г. в 98% от училищата има по един или повече такива координатори.

Предоставянето на социално-образователни услуги се превръща в основен инструмент във всички училища. Този систематичен подход е важен напредък в идентифицирането в начален етап на личните и социалните проблеми на учениците.

Постигнатият резултат за 2011-2012 г. на национално ниво е 36 560 преждевременно напуснали училище. Отчитайки обаче, че около 4 хил. младежи са неправилно категоризирани като такива, в действителност поставената цел от 35 хил. е изпълнена. Резултатите през първия период на политиката за намаляване на броя на преждевременно отпадналите ученици са постигнати чрез:

- **Дългосрочни споразумения за представяне между училищата, общините и националното правителство**

През 2007 г. в страната (в 39 региона) се сключват дългосрочни споразумения между общините, представяни от регионите, средните общообразователни и професионални училища и националното правителство, определящи учебните резултати. Целта е от началото на учебната 2007-2008 година делът на ранното отпадане от училище да намалява с 10% годишно, така че да се постигне намаление с 40% през 2011-2012 учебна година.

- **Регионите правят следващия ход**

Съвместни действия на професионалистите във всеки регион - училища, общини, специалисти по грижата за младежите, бизнеса и индустрията - имат жизненоважно значение за справянето с преждевременното напускане на училище, тъй като именно те знаят какви са проблемите на учениците. Контактните общини в регионите действат ка-

то координатори на споразуменията и всеки регион решава за себе си какви мерки да предприеме. Министерството на образованието, културата и науката организира редица срещи за споделяне на знания и предоставя достъп до данни, свързани с ранното напускане на училище.

- **Финансирането зависи от резултатите**

С цел прилагане на споразуменията училищата получават годишно финансиране, обвързано с изпълнението, в размер на 2500 евро за всеки ученик, който допринася за намаляване на броя на ранно отпадащите от училище в сравнение с учебната 2005-2006 година. Като допълнителен стимул за периода 2008-2011 г. се предоставя финансиране за образователни програми и за създаване на т. нар. "допълнителни възможности", особено за "обременените" млади хора, т.е. тези, които не са в състояние да придобият квалификация в резултат на комбинация от финансови, социални, материални, а често и съдебни проблеми.

НАЦИОНАЛНИ МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ЦЕЛТА ДО 2016 ГОДИНА

През 2010 г. правителството на Холандия поставя като национална цел не повече от 25 хил. преждевременно напуснали ученици до 2016 г. Тъй като темпът на намаляване на техния брой е недостатъчен, за постигане на целта са необходими допълнителни усилия от всички заинтересовани страни.

- **Нови споразумения за 2012-2015 г. и регионално сътрудничество**

Сътрудничеството между училищата, общините и националното правителство в рамките на една област се подлага отново на съгласуване в новите споразумения за периода 2012-2015 г. През март 2012 г. е подписано споразумение и страните по него пред-

приемат действия за по-нататъшно намаляване на броя на преждевременно напусналите училище.

Новите споразумения са подобрени в три основни аспекта:

- Целта и резултатите се базират на процентен стандарт. Това е по-справедливо за училища и региони, в които нивата на преждевременно отпадащите са по-ниски, или за региони, при които има колебания в броя на населението.
- Ниво 1 на средното професионално образование се разглежда и оценява отделно. То не води до базова квалификация - в действителност някои ученици са неподходящи за по-нататъшно образование от гледна точка на познанията - но осигурява база за младите хора да навлязат на пазара на труда.
- От началото на 2012-2013 учебна година използваните методи за водене на регистри са по-точни, а в средните училища това означава намаляване на броя на учениците, които се броят за отпаднали.

Регионалната програма за предотвратяване на ранното отпадане на учениците включва тригодишен мониторинг, а допълнителните възможности и финансиране са интегрирани в политиката и в момента са част от програмата.

При политиката за справяне с бягането от училище все още са възможни подобрения

Бягането от училище е най-ясният знак, че един ученик е в риск от преждевременно отпадане. По закон всяко училище е длъжно да докладва за случаите, в които учениците бягат, като действащият от 2009 г. дигитален портал за отсъствия спомага за намаляване на административните затруднения при тази дейност. Освен това са в сила и съвместни споразумения с асоциацията на служителите, следящи дали учениците посещават училище (Ingrado) и Съвета за средно професионално образование (MBO Raad).

Политиката насърчава средните професионални училища да прилагат по-кратки срокове за докладване на ученици над 18 години, по реда на закона за задължителното образование, а като цяло от училищата се изисква да включват и родителите на тези ученици в програмата и в превенцията за предотвратяване на бягствата от училище.

Погорено обучение в образователни нива 3 и 4 от средното професионално образование

Предотвратяването на преждевременното напускане на училище започва с осигуряване на високо качество на образованието. В образователните нива 3 и 4 от средното професионално образование, правилно организирани програми с високо качество могат да доведат до по-добри резултати. Както и през изминалата година, преждевременно напусналите училище в тези две образователни нива представляват общо 30% от новоотпадналите.

Ясни и задълбочени данни за напусналите училище

Системата за измерване ще бъде допълнително подобрена, така че данните да са още по-значими.

Непрекъсната образователна пътека от средно предпрофесионално до средно професионално образование

Най-високото ниво на преждевременно отпадане от училище в Холандия е сред учениците през първата годината от преместването им в професионално средно училище. След успешно действащия експеримент VM2 се обмислят възможности за създаване на нови програми с по-широкообхватно сътрудничество между училищата за предпрофесионално и професионално средно образование, които да се осъществяват във всички предпрофесионални образователни пътеки и на нива 2, 3 и 4 от средното професионално образование. Експериментът VM2 ще бъде систематично продължен и разширен, така че да доведе до по-нататъшно намаляване на броя на учениците, напускащи училище.

Първа година на средното професионално образование

Броят на ранно отпадащите от училище е най-голям през първата година на средното професионално образование и поради това усилията са съсредоточени към нея. През 2013 г. правителството отдели 150 млн. евро за различни мерки като увеличаване на учебното време, по-интензивно наблюдение на учениците, кариерно ориентиране и подготовка, които значително ще помогнат за намаляване на броя на преждевременно отпадналите от училище. Мерките влизат в действие през учебната 2013 - 2014 година.

Интегриран подход при грижата за младежите, обществената защита и пазара на труда

Превенцията на преждевременното отпадане на учениците не трябва да се осъществява само в училището, а и извън него. За да се фокусират всички усилия върху учениците и техните проблеми, се изисква участието на училищата, регионалните предприятия, държавните служители, следящи за посещаемостта и отпадането, пробационните служители, социалните работници, работодатели предимно с младежи, и агенциите за младежка заетост. Приложеният през 2008-2011 г. подход „Стремеж за намаляване дела на преждевременно напусналите училище“ подобрява регионалното сътрудничество между всички участници. В редица региони се правят опити за осигуряване на сътрудничество с организации с нестопанска цел, търговски дружества, насърчаващи корпоративна социална отговорност, както и агенции за временна заетост.

Субсидиране и мерки

При определянето дали на дадена институция да бъде отпусната субсидия за представяне, важно значение има процентът на новоотпадналите ученици (техният брой, сравнен с броя на учениците на възраст от 12 до 23 години). По този начин се гарантира честно отношение към образователните институции, чието представяне не отговаря

на съществуващия стандарт, основан върху броя на учениците, отпаднали от училище спрямо референтната 2005-2006 учебна година. За да бъде справедливо разпределянето според различните сектори и нива на образование, се създават различни стандарти за средното общо и средното професионално образование, предназначени за постигане на крайната цел - не повече от 25 хил. отпаднали от училище до 2016 г.

Образователните институции могат да получат субсидия за представяне за една учебна година и за всяко образователно ниво в зависимост от изпълнението на съответния стандарт. В допълнение към субсидията за изпълнение, всяка образователна институция, която подписва споразумението за отпадането от училище, получава фиксирана сума, която се използва за поддържане на нейната стратегия за справяне с проблемите на преждевременно отпадналите от учебния процес.

Към субсидията за представяне, реви-зираният подход към проблемите на ранно отпадналите от училище осигурява и финансиране на Центровете за регистриране и координиране (RMC) за всеки регион или т.нар. регионален фонд за ранно отпаднали. Тази комбинация от финансиране на „образователни програми“, заедно с „програмите за допълнителни възможности“ намалява административните разходи на институциите. Училищата и общините във всеки регион разработват общо заявление за субсидия въз основа на съвместно изготвен регионален анализ на проблемите. В него се набляга на превенцията на отпадането от образователния процес и намаляване на процента на отпадналите чрез подобряване на сътрудничеството по веригата (институциите за средно общо и средно професионално образование и общините работят заедно, по възможност в сътрудничество с други партньори като младежки служби, социални агенции, членове на бизнес средите и др.). Целта е възможно най-скоро да се гарантира преместването в друга учебна среда на младите хора, които все още не са придобили базова квалифика-

ция, но не са в състояние или нямат желание да останат в настоящата образователна институция.

В момента за постигане на тази цел се прилагат редица мерки като координиран подход по отношение на отсъствието от училище, плавен преход от предпрофесионално средно образование към общо професионално средно образование, по-добро кариерно ориентиране, консултиране и надзор; повече и по-добри грижи в училище. Тъй като учениците, които най-често отпадат от училище, често започват да отсъстват още от началото на учебния период, една успешна страте-

гия за справяне с проблема изисква адекватен отговор от страна на заобикалящата среда. Именно затова поддържането на координирани регистри на учениците, които отсъстват от училище, може да послужи като основа за създаването на навременна и адекватна стратегия. На практика в някои училища все още липсва стратегия за справяне с отсъствието от училище, затова сътрудничеството между училищата за професионално образование и общините може да допринесе значително за успешния преход на младите хора към по-лесно получаване на базова квалификация.

Източници:

1. Policy in the Netherlands and the figures of the 2011-2012 performance agreements

http://www.aanvalopschooluitval.nl/userfiles/file/2013/esl_policy_nl_2013.pdf

2. The Dutch education system

<http://www.studyinholland.nl/documentation/the-dutch-education-system.pdf>

М. Луканов

ПРОГРАМАТА STOP-DROP ЗА СПРАВЯНЕ С ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ШВЕЙЦАРИЯ

През 2011 г. е публикувано изследване относно преждевременното напускане на училище в Швейцария и програмата STOP-DROP за справяне с проблема. Данните се базират на проучвания на Университета „Фрибург“, както и на Фондацията „Геберт Рюф Щифтунг“.

Причини за преждевременното напускане на училище

Преждевременното напускане на училище в Швейцария става най-вече по инициатива на самите ученици. Заради липса на мотивация те губят емоционална връзка с училището и това е водеща причина за тяхното отпадане от учебния процес. Проблемите в поведението пораждат съответно лични проблеми и едно недобро лично отношение на ученика към училището, което е предпоставка за напускане. В изследването се отбелязва също така, че небрежното отношение на родителите към децата понякога също поражда липса на едно градивно отношение към училището и учебния процес. Тоест факто-

рите за ранното отпадане от училище не са еднозначни.

Наблюденията показват, че напускането на училище е многополюсен модел на поведение, обусловен от индивидуални и институционални характеристики. В анкета, направена през есента на 2007 г. с голям брой младежи в Швейцария, са изброени 9 причини като най-значимите сред тях са тормозът от съучениците, проблемите с учителите, проблемите с мотивацията и изпълнението на учебните задачи, както и проблемът с липсата на адекватни мерки за подпомагане на учениците. Повтарянето на класовете, бягствата от училище и девиянтното поведение също са сред причините за преждевременното напускане на училището. Семейните и психическите проблеми също са често срещани фактори за това явление.

Профилактика и интервенция

Основната причина за напускането на училището е неангажирането или слабото

ангажиране със задачите, поставени в училище. За да се предотврати ранното отпадане от училище, трябва да се вземат достатъчно сериозни мерки още в началото, когато се забелязват симптомите за демотивация сред учениците. Под термина превенция се разбира вземането на превантивни мерки, чрез които човек се опитва да предотврати нежелателни тенденции или събития. Превенцията цели предотвратяване на ранното отпадане от училище, както и създаването на стабилно образователно пространство за децата. Важни мерки срещу ранното напускане на училище са изграждането на ключови педагогически качества у учителите, както и създаването на възпитателна и педагогическа култура у родителите, така че те да могат да подкрепят децата си в учебния процес. Класическата интервенция се различава от превенцията. Интервенцията се изразява в промяна на проблемната ситуация чрез използването на подходящи мерки и оптимизирането ѝ за всички заинтересовани страни.

Актуалната ситуация в Швейцария

В Швейцария програмата за превенция и интервенция по отношение на ранното отпадане от училище все още не е широкомащабна. Наблюденията върху прилагането на мерките в различните кантони не водят до много насърчаващи изводи.

Липсата на специфични мерки за превенция не означава, че не се полагат усилия, за да се предотврати преждевременното напускане на училище. Например в кантона Ааргау в средата на май 2011 г. се провежда дискусия на тема "Справяне с проблемни поведения и конфликти в началното училище". Чрез тази инициатива на училищата се предоставят допълнителни ресурси, с които могат да се предприемат конкретни мерки за справяне с трудни и спъващи нормалния учебен процес обстоятелства. Стъпки за стабилизиране на учебната ситуация са консултирането с родителите по въпросите на обра-

зованието и извънкласните занятия с учениците, за да се насърчи техният интерес към учебния процес.

Програмата STOP-DROP

Това е програма, която се прилага от ограничен брой училища, но все пак вече доказва своята ефикасност. В нея са направени препоръки, които целят да подпомогнат намаляването на тенденцията на преждевременното напускане на училище. Концепцията STOP-DROP⁴ се основава на достоверни научни изследвания. Основната идея на тази програма е намаляването на ранното напускане на училище на базата на целенасочени и активни мерки. Тя се основава на четири опорни точки. От гледна точка на практическото прилагане те са:

- Опорна точка 1 - диагностика на опасността от напускане на училище;
- Опорна точка 2 - целенасочени мерки към учениците;
- Опорна точка 3 - целенасочени мерки към училището;
- Опорна точка 4 - работа, насочена към децата в предучилищна възраст.

Докато първата опорна точка има теоретична основа, то опорни точки 2 и 3 са насочени към младежите и към училището. Тъй като превенцията в предучилищния сектор има значение за по-късното включване в училище, то четвъртата опорна точка е насочена към мотивационната и интеграционната работа с децата в предучилищна възраст.

Въз основа на тези четири стълба програмата съдържа и осем препоръки.

Четирите опорни точки и тяхното значение за преодоляване на преждевременното напускане на училище

Опорна точка 1 - Диагностика на опасността от напускане на училище

Изгражда се система за събиране на информация. Целта е да се постигне реалистична представа за броя на учениците, за които има по-висок риск от преждеременно

⁴ STOP-DROP може да бъде закупена като публикация под формата на ръководство за действие от департамента по педагогика към Университета „Фрибург“ срещу цената от 25 шв. фр. (20,52 евро).

напускане. Като водещи елементи за работата са откриването и санкционирането на бягствата от училище, на повторението на класовете, на ниските резултати и на проблемните контакти между връстниците. Редовно събирана и анализирана, тази дейност се превръща в основен елемент на всяка превантивна работа. Препоръката към всички училища е да се изгради система за събиране на данни, насочена към младежи с риск от отпадане от училище.

Опорна точка 2 - Специални мерки, насочени към учениците

Младежите в риск от отпадане имат лични, семейни и социални проблеми, както и трудности да ходят редовно на училище и да имат добри постижения. За справяне с проблема трябва да се използват ментори, които не само да подпомагат преодоляването на подобни трудности, но и да са примери за едно позитивно и респектиращо поведение. Менторите са успешни, когато имат подходящо образование, когато са професионално обучени да подпомагат децата и когато са от същата социална среда, от която са учениците. За да се справят успешно, те трябва да са ангажирани с малък брой деца и да имат добър подход към учениците. Следователно от съществено значение е да се изберат правилните ментори.

Индивидуалното насърчаване на талантите на децата дава своя принос, за да може учениците в риск от отпадане да повишават своя успех, като откриват специфичните дарби и таланти в себе си. Те стават по-добре мотивирани за постижения и по този начин подобряват своята емоционална връзка с училището. Ако програмата намери по-широко приложение, то някои от факторите, допринасящи за ранното отпадане от училище, ще отпадат.

Изследването на отпадащите от училище ученици, които впоследствие намират обратния път към училището, се свързва до голяма степен с фактори, които могат да бъдат определени като „образователна устойчивост“ („Bildungsresilienz“). Много от отпадналите ученици след повторното завръ-

щане в училището показват добри постижения и се справят много добре. Училища, които изграждат т. нар. „образователна устойчивост“ у децата, се справят много по-ефективно с ранното отпадане от училище.

Опорна точка 3 - Целенасочени мерки към училището

Персонализираната училищна среда и индивидуализираните учебни процеси са основата на разбирането, че присъствието на учениците и активното им участие в учебния процес е важно за учителите. Такива преживявания допринасят за изграждането на чувство за общност. Училищата, които се характеризират със способността да задържат и мотивират своите ученици, разполагат със социалноинтегративен климат, който е подкрепен от надеждно спазване на правилата и от силно чувство за отговорност на учители и ученици. Отношението на учителите към учениците е изпълнено с топлота и сърдечност и това е една ефикасна мярка срещу преждевременното отпадане на учениците.

Факт е обаче, че нито едно училище не може да развие силна превантивна дейност самостоятелно. Оказва се, че училищата, които вземат най-ефективните мерки срещу отпадането на учениците, имат много добри взаимоотношения на сътрудничество с партньори извън училище (младежки служби, служби за образователно консултиране, служби за учебно-педагогическа социална работа и др.). Училищата, които включват систематично родителите в своята работа с учениците и изискват от тях добро наблюдение, имат по-малък риск от преждевременно отпадане на своите ученици. В допълнение, сътрудничеството с асоциации носи стабилност и устойчивост на образованието и образователната система.

В програмата STOP-DROP се предвижда също така учителите да обвързват преподаването по-тясно с примери от професионалния живот. По този начин застъпват практическата част в своето обучение, провикват интереса на учениците и ги предпазват от преждевременно напускане. Този

специфичен „коучинг“ предизвиква добри и качествени резултати.

Опорна точка 4 - Насърчаване на децата в предучилищна възраст като ранна интервенция

Добрата предучилищна програма е в състояние да намали отчуждението от училищната среда и да предотврати преждевременното напускане на училище. Тази програма трябва да бъде от високо качество и да подготви децата по най-добрия начин за бъдещия учебен процес. Най-успешни са тези програми, които също така се стремят да развият социални и интегративни умения у децата.

Осемте препоръки в програмата STOP-DROP

В програмата STOP-DROP са дадени осем препоръки, които са нужни, за да се постигнат едни наистина реални и действащи резултати срещу ранното отпадане от училище.

Препоръка 1: *Изграждане на системи за събиране на данни за идентификация на младите хора с риск от отпадане от училище*

Непрекъснатият анализ на училищните данни по отношение на изоставащите ученици е критична първа стъпка за определяне на броя на учениците, които ранно отпадат от училище. Следователно първата препоръка е важно условие, за да се формулират подходящи стратегии за превенция и интервенция в областта на ранното отпадане от училище.

Препоръка 2: *Определяне на ментори*

Менторите са успешни, когато имат подходящото образование, когато са професионално обучени да подпомагат децата и когато са от същата социална среда, от която са учениците. За да се справят успешно, те трябва да са ангажирани с малък брой деца и да имат добър подход към учениците.

Препоръка 3: *Предложение за интегративно индивидуално насърчаване*

Училищните предложения за индивидуално насърчаване дават своя принос, за да може учениците в риск от отпадане да подобряват своя успех, да бъдат по-добре мотивирани за постижения и по този начин да подобряват своята връзка с училището.

Препоръка 4: *Използване на програми за обучение за изграждане на образователна устойчивост*

За да могат учениците в риск от отпадане от училище да подобрят и развият добра социална компетентност и добра самоефективност, е необходимо да се създадат добри програми за адаптиране на тези ученици и за промяна на тяхното поведение. От важно значение са мерките за систематично насърчаване на поведение, което да помогне постигането на учебни резултати.

Препоръка 5: *Стимулиране на задържащата сила на училището*

Училищната среда и преподавателските процеси трябва да са така персонализирани, че всеки ученик да разбере, че неговата интеграция и неговото успешно завършване са много важни. Преподавателите в училищата трябва да се отнасят с грижа и доверие към учениците, така че да се повишава тяхната мотивация и ефективност.

Препоръка 6: *Изграждане на сътрудничество със специфични организации*

Училищата не могат да си позволят сами да развиват необходимата превантивна дейност. Затова е необходимо да се създаде сътрудничество с отделни кооперации като мрежи, които да изградят у учениците извънучилищни компетентности. Става въпрос за младежки служби, служби за образователно консултиране, служби за учебно-педагогическа социална работа и др. От особено значение е приносът на Федералната служба за професионално образование и технологии.

Препоръка 7: *Ефективна подкрепа за ученето и по-голяма интеграция на училището на пазара на труда*

Училищата трябва да положат всички усилия, за да се интегрират по-добре на па-

зара на труда. В учебните програми е наложително да се застъпи повече практическата част и да се изгради по-тясна връзка между теорията и реалното приложение на наученото.

Препоръка 8: *Изграждане на навременни образователни и интеграционни програми, които да сведат до минимум проблемите на социалното приспособяване.*

Ранните образователни и интеграционни програми трябва да се засилят и да се свържат тясно със семейната среда. Прегрупираното образование трябва не само да изгражда у децата качества, които да ги подготвят за училището, но също да изгражда у тях социални и интеграционни компетентности.

Изводите, направени след всички изследвания и проучвания в Швейцария, показват, че преждевременното напускане на училище е социално явление, което заслужава нужно внимание. То е породено от много и различни фактори и за да се намали значително броят на учениците, които преждеременно напускат училището, трябва да се направят още много и солидни изследвания и да се създадат повече ефективни и реално приложими програми.

Източник:

Die Zukunft verlieren? - Schulabbrecher in der Schweiz

http://www.google.bg/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fmargritstamm.ch%2Fcomponent%2Fdocman%2Fdoc_download%2F153-schlussbericht-schulabbrecher-2011.html%3FItemid&ei=DQX-UtqpKIn5yAOd-4H4Cg&usg=AFQjCNEFWUQ1vfUVmaKsRZ_W4Jyh36e3w&sig2=0gca_M-j5zj0_Q7ZNGeMuQ&bvm=bv.61190604,d.Yms

П. Главеев

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ

ПРИЛАГАНИ ПОЛИТИКИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ

ДЪРЖАВА	ПРЕДПАЗНА МЯРКА	ОПИСАНИЕ
АВСТРИЯ	„Семейства и училища заедно" (Families & Schools Together)	Програма за укрепване на семейството и участието на родителите за подпомагане на успеха на децата в училище. Идентифициране на родителя и организиране на неговото участие чрез домашни посещения. Многофамилни групови сесии и наблюдение от персонала на центровете за статистика в образованието, които отчитат значението на семейната среда.
ВЕЛИКО-БРИТАНИЯ	„Семейства и училища заедно" (Families & Schools Together)	Мярката е идентична на тази, описана за Австрия.
	Ранно профилиране	Преди втория етап на средното образование учениците се насочват към ясно определени отделни сегменти на образователния процес, обикновено със специализация в общото или професионалното образование.
	Индивидуален номер на ученик	Мярката е идентична на мярката „Наблюдение на преждевременното напускане на училище", която е въведена и описана за Холандия.
	ЕМА - програма за парично подпомагане	Условно прехвърляне на парични средства на 16-18-годишните ученици за оставане в редовното обучение.
ГЕРМАНИЯ	Участие в спорт	Участие на учениците в спортни дейности
	„Семейства и училища заедно" (Families & Schools Together)	Мярката е идентична на тази, описана за Австрия.
	Ранно профилиране	Мярката е идентична на тази, описана за Великобритания
	Bildungsketten	Подобряване на прехода между общообразователното училище и професионалното образование и обучение чрез индивидуализирани помощ и ориентиране.
ДАНИЯ	Намаляване на размера на класа	Намаляване на размера на класа
	Центрове за ориентиране на младежи	Осигурява ориентиране на млади хора под 24-годишна възраст при прехода им към пазара на труда.
	Производствени училища	Осигурява на младежите под 25 години, които не са завършили образование, практическа работа в свързани с училището, реално работещи общности.

ЕСТОНИЯ	Програма KUTSE	Отнася се за ученици, отпаднали от професионалното обучение, които да могат да завършат образованието си чрез създаване на допълнителни учебни места, като стартира кампания, която да заинтересова младите хора от ПОО, вкл. стипендии за обучение и гр.
ИРЛАНДИЯ	Програма за завършване на училище (School Completion Program)	Програмата подпомага сътрудничеството между училището, родителите и местните общности. Тя е насочена към всяко лице поотделно, като оказва помощ възможно най-рано.
	Програма, насърчаваща стремежа за развитие „YouthReach“	Подпомага личното и социалното развитие и повишава самоуважението, независимостта и активното гражданско поведение на 15-20-годишните, които са напуснали общообразователната система с ниска или без никаква квалификация.
ИСПАНИЯ	Програма PROA	Програмата осигурява допълнителни ресурси на образователните институции за справяне с неравнопоставеността в областта на образованието и за предотвратяване на социалното изключване.
ИТАЛИЯ	Ранно профилиране	Мярката е идентична на тази, описана за Великобритания.
ЛЮКСЕМБУРГ	Дейност, насочена към местните младежи „Locale Pour Les Jeunes“	Дейността подпомага свързването на млади хора, които са отпаднали от училище, и им помага да развият образователни перспективи.
НОРВЕГИЯ	Сертификат за практика	Двугодишна практическа програма във втория етап на средното образование, която дава възможност на учениците да напуснат преждевременно средното образование, но с възможност да се върнат отново в него.
РУСИЯ	„Семейства и училища заедно“ (Families & Schools Together)	Мярката е идентична на тази, описана за Австрия.
УНГАРИЯ	Редовно изследване на пътя на развитие на учениците	Провежда се ежегодно от 2006 г. и проследява развитието на 10 хил. ученици. Събира се информация за социално-икономическия статут, етническата или расовата принадлежност, семейното положение и причините за отпадане от училище. По-голяма представителност в извадката имат учениците със слаби резултати и такива от ромските малцинства.
	Центрове „Tanoda“	Допълнителна подкрепа за деца в риск (главно, но не единствено роми) и млади хора, за да могат да завършат училище.
ФИНЛАНДИЯ	Ранно профилиране	Мярката е идентична на тази, описана за Великобритания.
ФРАНЦИЯ	Райони с приоритет „Zones d'Education Prioritaire“ Микро Лицеи (Micro Lycees)	Ресурси, отпускани на училищата в приоритетните райони въз основа на броя на учениците в неравнотойно положение. Постоянни структури, прикрепени към средните училища, които предлагат възможности на преждевре-

		менно напусналите училище да завършат средното си образование.
ХОЛАНДИЯ	„Семейства и училища заедно" (Families & Schools Together)	Мярката е идентична на тази, описана за Австрия.
	Ранно профилиране	Мярката е идентична на тази, описана за Великобритания.
	Споразумения относно преждевременно напускане на училище	Финансови инициативи, насочени към регионите, за намаляване на броя на преждевременно напусналите училище. Министерството на образованието предлага на общините споразумения за по 2 хил. евро за всеки помалко отпаднал през учебната 2006-2007 година, в сравнение с предходната учебна година.
	Изследване на ранното отпадане (Dropout Explorer) или известно още като „Наблюдение на преждевременно напускане на училище" (Early School Leaver Monitor)	Изследване, което предлага надеждни данни за нивата на отпадане от училище в различните образователни етапи. Данните се основават на въведени индивидуални номера на отделните ученици, които позволяват проследяване на тяхното образователно развитие, измерени като дял от общия брой на учениците. При обобщаване на резултата, индивидуалните данни се обвързват със социално-икономическите данни на всеки регион, град или област.
ШВЕЙЦАРИЯ	Ранно профилиране	Мярката е идентична на тази, описана за Великобритания.
ШВЕЦИЯ	Ранно профилиране	Мярката е идентична на тази, описана за Великобритания.
	Всеобхватно професионално образование и обучение (ПОО)	Реформата от 90-те години за въвеждане на всеобхватно ПОО; намаляване на различието между академичните и професионалните образователни пътеки; удължаване и значително повишаване на академичното съдържание на ПОО.

Източник:

Tackling early school leaving in europe: different policies

<https://www.cesifo-group.de>

М. Стоянова

ЦИФРИ И ФАКТИ

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ УЧИЛИЩЕ В МАЛТА

През 2012 г. Министерството на образованието и заетостта на Малта публикува доклад, в който се идентифицират и анализират основните причини за преждевременното напускане на училище и се предлагат мерки, с които да се регулира, наблюдава и осигурява информация за нивата на тяхното изпълнение. Въз основа на направения анализ министерството изготвя Стратегия за справяне с преждевременното напускане на училище, в която определя 32 стратегически действия,

всяко от които отразява мерките за превенция, интервенция и компенсирание. Основна цел на стратегията трябва да е предотвратяване на явлението и интервенцията, а само когато е необходимо да се прибегва до мерки за компенсирание. В доклада се препоръчва изпълнението на стратегията да се оценява въз основа на три основни постижения - грамотност, ангажиране и преминаване, всяко от които се оценява с конкретни резултати.

ПОСТИЖЕНИЯ	РЕЗУЛТАТИ
Грамотност	Базират се на четивната и математическата грамотност Рамка на резултатите за грамотност
Ангажиране	Нива на отсъствие
	Нива на изключване и отстраняване
	Отношение към училище
	Ангажимент към завършването на училище
	Участие и включване в обучение
	Цели или стремежи след завършване на училище
	Идентифициране и развитие на образованието на отличните ученици
	Периодът, за който мигриралите работници се научават да говорят и пишат на малтийски език
	Препратки към „Зони за подпомагане на обучението“ и други форми на подкрепа
	Рискови фактори
Преминаване	Повишаване на участието в неформално обучение
	Успешното преминаване към училища „Junior“
	Издържали изпитите в четвъртата година на държавните училища
	Отговарящи на критериите в шестата година
	Успешно преминаване в средно училище
	Успешно преминаване във висше и продължаващо образование
	Преминаване към програма „Втори шанс“ и програмите за реинтегриране
	Видими нива на задържане
	Реални нива на задържане
	Следучилищни учебни пътеки

Източник:

An Early School Leaving Strategy for Malta

http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Malta/Malta_Early-school-leaving-strategy.pdf

М. Стоянова